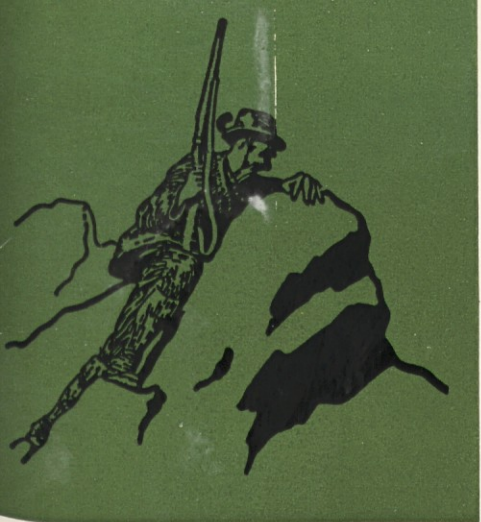

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

September 1976 **6**

MALI OGLASI

Za uspešno zmanjšanje škode od divjadi — **novi električni pastir z elektronskim regulatorjem na baterijsko napajanje**. — Roman Gorjup, elektromehnika, Šmarca 85, 61240 Kamnik, tel. (061) 831-105.

Več mladih istrskih kratkodlakih goničev in lovskih terierjev odličnih staršev prodaja: PSARNA TRAVNOGORSKA, 61317 Sodražica.

Resaste istrjance — mladiče, stare po 3 mesece, 2 samčka in 2 samički, odličnih staršev v lepoti in delu, prodam. — Mirko Kotnik, Imovica 11, 61225 Lukovica.

Krogelne naboje, kal. 8 × 57 JRS (RWS) prodam, kupim pa naboje kal. 8 × 57 R — 360 (RWS). — Cerar, Puharjeva 7, 61000 Ljubljana, telefon dop. 23-111.

Mlade kratkodlake istrjance, poležene maja 1976, in **mlade koker španjele**, poležene marca 1976, po ugodni ceni prodam. Starši odlični za lov. Prodajam tudi **kratkodlako istrjanko**, staro 4 leta, ki je odličen gonič in priporočena plemenjakinja. — Jože Kavčič, Preserje 79, 65295 Branik.

Koker španjele — mladiče — z rodovnikom, poležene 28. junija. Dva zlatorumene barve. Starša odlična za lov. — Franc Krašovec, Flandrova 6 (Pržan), 61210 Ljubljana-Šentvid.

Mlade resaste istrske goniče, poležene 11. 7., odličnih staršev, prodam. — Vinko Gorše, 61331 Dolenja vas (77). **Brak-jazbečarki**, stari po 3 mesece, jelenje rdeče barve, odličnih staršev, oče CACIB — prodam. Anton Žužek, Jakičevo 1, 61315 Velike Lašče.

Brak-jazbečarje, stare po tri mesece, jelenje rjave barve, odličnih staršev, z rodovnikom — prodam. Na voljo so samček in samički. — Nace Frelih, Humec n.h., 61331 Dolenja vas pri Ribnici.

Skoraj novo lovsko brezpetelinko SUHL, kal. 16—16, prodam. — Janko Otoničar, Preska 26, 61215 Medvode.

Nerabljen rusko dvocevko brezpetelinko, kal. 12/70-12/70, prodam. Branko Strmole, Zasip 87, 64260 Bled.

Kratkodlaka istrska goniča, stara po 4 mesece, odličnih staršev — prodam. Stane Zabukošek, 63232 Ponikva (35), tel. (063) 748-012.

Posavskega goniča, poleženega 22. 4. 1976, prodam. — Anton Mihčič, Levstikova 38, 66250 Ilirska Bistrica.

LD Žalec, 5. septembra 1976, v in pri lovskem domu na Rinki

— ob 8. uri tradicionalno strelsko tekmovanje,

— ob 10. uri otvoritev asfaltne ceste do lovskega doma in novih društvenih prostorov,

— popoldne lovska veselica.

Vabljeni!

LD Šmarna gora priredi za 30-letnico ustanovitve strelsko tekmovanje — memorial Janeza Bokala, Zavrh, 12. 9. 1976, ob 9. uri. Discipline: »golobi, srnjak, merjasec«. — Vabljeni!

LOVSKE POTREBŠČINE

Orožje:

lovsko orožje,
športno orožje,
malokalibrske puške,
zračne puške in pištole,
puške prednjače,
(vse v prosti prodaji)

Municija:

RWS, Sellier & Bellot,
Remington, Sako, Norma,
Hirtenberg (vse ABC na zalogi),
šibreni naboji od 2 šilinga navzgor,
najboljša trap municija

Optika:

dvogledi Habicht,
strelni daljnogledi Habicht,
strelni daljnogledi Kahles-Hella,
poceni japonski strelni daljnogledi
in dvogledi

Lovska oblačila:

obleke iz lodna za lov,
lovške pletenine,
lovške srajce,
lovska obutev,
ves pribor

Gerhard Salberger

Lavamünd - Labot 21
Avstrija

Pod določenimi pogoji je pri eksportu
možen 18% popust
(vračilo posebnega davka).

Izlet za varstvenike narave in ljubitelje naravoslovne fotografije v

NACIONALNI PARK GRAN PARADISO

Odhod 24. 9., povratek 26. 9. 1976.

Lovska zveza Slovenije organizira skupno z upravo Nacionalnega parka Gran Paradiso in agencijo Kompas poučni izlet v ta italijanski nacionalni park.

Pobuda za ta izlet je rezultat večletnih tesnih prijateljskih in strokovnih stikov (naselitev kozorogov in svizcev v Sloveniji) z upravo Gran Paradisa.

Izlet bomo ob pomoči vodičev izvedli tako, da bodo udeleženci dobili celovit vtis o nacionalnem parku, hkrati pa imeli možnost fotografirati alpsko divjad raznih vrst.

Cena za tridnevni izlet je 1645 din.

Prijave sprejemajo poslovalnice KOMPASA do 15. septembra.

SEPTEMBER

KIMAVEC

Vsak lovec mora vedeti

S 1. septembrom se odpre lov na **srno in mladiče**, na **gamsjo kožo in mladiče**, na **fazane in fazanke** in na **poljske jerebice**. — Po 19. členu zakona o lovstvu je parkljasto divjad dovoljeno streljati samo z risnico ustreznega kalibra, ki ga določi organizacija, ki gospodari z loviščem. Divjeza prašiča je dovoljeno streljati tudi s kroglo iz gladke cevi. — Koliko divjadi posameznih vrst je dovoljeno letno upleniti v lovišču, določa odstrelni plan, lovne pogoje pa poslovnik oziroma sklepi lovske organizacije (LD). Po sklepu občnega zbora LZS letni odstrel poljskih jerebic v nobenem primeru ne sme presegati 20 % pomladanskega staleža te divjadi v lovišču. — Po zakonu o lovstvu bi bil s 1. septembrom tudi dovoljen lov na **vidro** in **planinskega orla**, toda občni zbor LZS je obe vrste zaradi ogroženosti popolnoma zaščitil skozi vse leto v vseh loviščih SR Slovenije. Po lovskem zakonu bi bil s 16. septembrom dovoljen lov na **kotorno**. Tudi to že zelo redko kuro je občni zbor LZS zaščitil skozi vse leto. Pod disciplinsko odgovornostjo ni dovoljen nikakršen odstrel.

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

LIX. letnik

št. 6

september–kimavec 1976

Foto Janez Černač: Prišel je njegov čas.

Glavni jelenji ruk je septembra, v nižavah prej, v hribovju pozneje. Tedaj se pója večina košut. Pójavo košuta jelen večkrat zaskoči. Plemenijo starejši jeleni; če teh ni, tudi mladi. Zaskok je kratak. S spermijem oplojeno jajčece se v košuti začne takoj razvijati in se enakomerno razvija od septembra do maja, ko večina košut povrže mladiče; brejost traja

230 do 240 dni ali okrog 34 tednov. Košuta povrže praviloma enega mladiča, redko dva, še redkeje tri. Letno računamo s 30 do 35 % prirastka glede na spomladanski stalež jelenjadi.

Vsebina:

Veljko Varičak

Prof. dr. Jože Hlebanja

Janez Saksida

Andrej Bidovec

Miloš Kelih

Janez Černač

J. P.

Po lovskem svetu:

Lovski oprtnik:

Vprašanja – odgovori:

Jubilanti:

Lovska organizacija:

V spomin

Lovska kinologija:

Šaljive

Zasedanje generalne skupščine Mednarodnega sveta za lov in ohranitev divjadi	162
Zmogljivost lovskih risanic	165
Strelesko prvenstvo Lovske zveze Slovenije za leto 1976	170
Razvoj gamskih garij	173
Gamsja garjavost na jugoslovanski strani Karavank	174
Plima zelenega morja	177
Krivi lovski krst (kozerija)	177
Ali se rast populacije uravnava s hrano?	179
Živinoreja z damjeki – A. Pajtler	179
Invazija stekline – J. P.	180
Primerjave odstrelov srnjadi in gamsov – za premislek – S. V.	182
Kult orožja? – L. Marič	182
Kako strojimo polšje kože – J. Urankar	184
Franjo Sok – sedemdesetletnik	184
Tone Hafner – šestdesetletnik	185
Razpis za dopisno lovsko šolo – LZS	185
Kako gospodari LD Čaven – elf	186
»Starešina« ali »predsednik«? – M. Sekirnik	187
.	188
»Ali je po 30 letih sploh mogoče kaj takega?«	189
Svetovna razstava psov vseh pasem v Innsbrucku – M. Vodičar	190
.	192

LOVCA izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9. Glavni urednik Tone Svetina, odgovorni urednik France Cvenkel. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu LOVCA, Zupančičeva 9, 61001 Ljubljana, poštni predal 505, telefon (061) 21-245 in 21-819. – Rokopisov in fotografij ne vračamo. – Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za Lovca, je po članu 155 din. Za druge naročnike je letna naročnina 120 din, za inozemstvo 140 din. Posamezna številka 10 din. – Cene malim oglašom za člane lov. organizacij: do 15 besed 14 din, od 15 do 25 besed 17 din, od 25 do 35 besed 22 din, od 35 do 45 besed 30 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom! Ziro račun Lovske zveze Slovenije: 50101-678-47158. – Tiskala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani. – Po mnenju Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72, oproščeno prometnega davka. – Ta številka je izšla v 17 850 izvodih.

Zasedanje generalne skupščine Mednarodnega sveta za lov in ohranitev divjadi

Veljko Varičak

Od 22. do 26. maja 1976 je bilo v Bruslju, v Belgiji, XXIII. zasedanje generalne skupščine Mednarodnega sveta za lov in ohranitev divjadi (CIC), katerega se je udeležila tudi jugoslovanska delegacija pod vodstvom predsednika Lavske zveze Jugoslavije ing. Marka Bulca.

V uvodnem govoru je predsednik CIC princ Abdorreza Iranski poročal, da je skladno z lanskimi sklepi generalne skupščine formiran sklad za raziskovalne dejavnosti CIC, v katerega so doslej razne države (predvsem Iran in nekateri arabski šejkati) nakazale že 1 500 000 dolarjev. Dalje je poročal o svoji aktivnosti za pridobitev novih članic te mednarodne lovske organizacije in seznanil skupščino, da so v CIC pristopili Združeni arabski emirati, Omanski sultanat, Pakistan in Centralnoafriška republika. Vstop v to mednarodno organizacijo je napovedal tudi Paragvaj, teko pa tudi razgovori o pristopu Sovjetske zveze, ki je poleg Albanije edina evropska država, ki še ni članica CIC.

Po poročilu generalnega administratorja o pristopu novih članov in o prenehanju članstva nekaterih posameznikov ter poročila generalnega sekretarja o dosednji dejavnosti strokovnih komisij se je pričelo delo po komisijah.

Komisija za veliko divjad Evrope in Azije

Glavni referat je imel gozdarski mojster dr. Türcke iz Zvezne republike Nemčije z naslovom »Pripisek h gospodarjenju z divjimi prašiči v evropskem prostoru«. Koreferat je imel dr. Zygmund Pielowski iz Poljske pod naslovom »Gospodarjenje z divjimi prašiči v Evropi«. Ta odlični koreferat bo objavljen v prevodu v eni naslednjih številk Lovca.

Krajše referate sta imela tudi dr. Sandor Toth iz Madžarske in A. J. Hettier de Boislambert iz Fran-

cije. Po daljši in plodni razpravi, katere predmet je bil poleg divjih prašičev tudi problem škod, ki jih povzroča divjad, in sprejetja programa nadaljnjega dela je komisija predložila generalni skupščini v potrditev naslednja priporočila:

1. Za ohranitev jelenjadi v Evropi so velikega pomena raziskave o preprečevanju škod. Vse delegacije so bile naprošene, da se v svojih deželah povežejo z raziskovalnimi institucijami, katere se ukvarjajo s problemi škod, ki jih povzroča jelenjad, ter pred vsako generalno skupščino seznanijo komisijo za veliko divjad z novimi izsledki v zvezi s to problematiko.

Ugotovilo se je, da je ta problem rešljiv samo ob sodelovanju za lovstvo in gozdarstvo pristojnih organov.

2. Škoda, ki jo povzročajo divji prašiči, se v raznih deželah različno obravnava. Nakazana je rešitev tega problema s krmljenjem divjih prašičev v gozdu, kakor tudi s smernicami za ustrezen odstrel v populaciji divjih prašičev. Koristnost divjih prašičev v gozdu je izravnana s škodo, ki jo le-ti povzročajo kmetijstvu.

Letni prirast pri divjih prašičih je med 60 in 150 %, kar je odvisno od ekoloških pogojev, zato komisija priporoča:

a) za ohranitev številčnosti populacije divjih prašičev je pri normalnem letnem prirastku odstrel porazdeliti takole:

60 % mladičev,

30 % lanščakov (po možnosti več samic),

10 % odraslih;

b) letni odstrel naj bo 70 % od števila populacije, ugotovljenega v poletnih mesecih;

c) za ohranitev zdravega ekotipa divjih prašičev je potrebno odstraniti vse križance z domačimi prašiči in vse mladiče iz poznih, poletnih legel;

č) pri določanju lovnih dob je potrebno upoštevati zaščito vodečih svinj;

d) vsem delegacijam se priporoča, da v sodelovanju s strokovnimi institucijami izdelajo sodobne smernice za lov na divje prašiče.

4. Za generalno skupščino CIC, ki bo leta 1977 v Marseillu, je kot predmet obravnave določena divjad naslednjih vrst:

gams, kozorog, tjulnji vzhodnega in severnega morja, los ter kot rezervni vrsti divji petelin in rušev.

Ožji krog članov komisije se bo sestel 21. novembra 1976 v Jugoslaviji zaradi priprave referatov o gamsu in kozorogu.

Komisija za malo divjad

1. Po daljši razpravi je komisija ugotovila:

Poslabšanje življenjskih pogojev za malo divjad je v veliki meri odvisno od nagle urbanizacije, sodobnih agrotehničnih in agrokemičnih sredstev kakor tudi od mnogih drugih činiteljev.

2. Zato komisija opozarja zlasti, da je:

a) uporaba insekticidov (sredstev za pokončevanje mrčesa), ki je sicer dobro nadzorovana, posredno lovstvu v škodo, ker insekticidi uničujejo mrčes, s katerim se hranijo predvsem ptiči, tako lovni kakor drugi;

b) važna tudi ohranitev ustreznega življenjskega okolja za divjad; zato je potrebna udeležba CIC na vseh mednarodnih konferencah, kjer se

Klic v meglenem septembrskem jutru

Foto dr. L. Studinka

razpravlja tako o naporih za čim večje pridelke v kmetijstvu kakor tudi o ohranitvi naravnega okolja in lovne favne.

3. Naša delegacija je obvestila komisijo za malo divjad, da bo pod okriljem Lovske zveze Jugoslavije oktobra letos v Beogradu simpozij o zajcu, in je povabila eksperte CIC, da se ga udeleže s svojimi strokovnimi prispevki.

Komisija za ptice selivke

Sprejela je številne predloge in priporočila, od katerih navajamo dvoje:

1. Nacionalne lovske organizacije naj sodelujejo pri sestavi zakonov za ohranitev divjih živali – zlasti ptic selivk in naj se zato povežejo s svojimi vladami.

2. Nujno je treba zaščititi vsa močvirna področja, ki so važna za prezimovanje in gnezdenje ptic selivk. Izraženo je bilo priznanje vsem tistim državam, katere so že podpisale in ratificirale konvencijo iz Ramsarja, ki je medtem že stopila v veljavo. Vlade držav, ki te konvencije še niso podpisale, se prosi, da to store čimprej.

Komisija za trofeje

Izdelala je predlog dopolnitev oz. tolmačenja navodil za ocenjevanje trofejev. Formule za ocenjevanje trofejev divjadi evropskih vrst bodo ostale v bistvu nespremenjene, izdelana pa so podrobna navodila za uporabo le-teh, zlasti pri podeljevanju tako imenovanih lepotnih točk.

Imenovana je bila posebna tričlan-

ska skupina, v kateri je tudi predstavnik Jugoslavije, z nalogo, da izvede končno redakcijo teh navodil ter pripravi rokopis za knjižico, ki bo izšla v nemškem, francoskem in angleškem jeziku jeseni 1976 oz. v prvi polovici leta 1977.*

Dalje je predložila generalni skupščini predlog za imenovanje komisije za ocenjevanje trofejev na mednarodni lovski razstavi, ki bo v Marseillu od 26. 5. do 6. 6. 1976. Predstavnik Jugoslavije je bil predlagan za podpredsednika komisije.

* Skupina v sestavi dr. Erhard Ueckermann, predstojnik inštituta za lovstvo v Bonnu, A. J. Hettier de Boislambert, predsednik francoske komisije za ocenjevanje trofejev, in Veljko Varičak, predsednik stalne jugoslovanske komisije za ocenjevanje trofejev, je delala od 20. do 25. julija 1976 v gradu Bistra pri Vrhniki in končala zaupano ji končno redakcijo knjižice o ocenjevanju lovskih trofejev.

Komisija za lovske muzeje

Glavna tema razprave je bila sestava novega popolnejšega vodiča po vseh lovskih muzejih in lovskih zbirkah. Dogovorjeno je bilo, da vodič izide v prvi polovici leta 1977. Dostavljen bo vsem muzejem, nacionalnim delegacijam v CIC in članom komisije. Zagotovljeno je, da bodo v tej publikaciji navedeni tudi vsi trije jugoslovanski lovski muzeji: slovenski lovski muzej v Bistri, lovski muzej Lovske zveze Hrvatske v Zagrebu in beograjski lovski muzej.

Komisija za foto lov

Komisija meni, da je potrebno stremiti za tem, da se uredijo vprašanja v zvezi s foto lovom in da se lovci fotografi organizirajo v posebna društva ali zveze. Vsem upravljalcem lovišč in nacionalnih parkov priporoča, da omogočijo lov s fotokamerami vsem, ki so organizirani v takšnih društvih ali zvezah in ki imajo razen fotografskega znanja tudi ustrezno znanje o naravi, divjadi in varstvu le-teh. Komisija je dala priznanje Italiji in Franciji, kjer so foto lov že uredili s posebnimi predpisi in priporoča drugim državam, da sledijo njunemu zgledu.

Delovna skupina za lovsko pravo

Na svojih sestankih je obravnavala osnutek konvencije, ki jo pripravlja Mednarodna unija za varstvo narave (ICUN) o ohranjanju živali selivskih vrst. Izoblikovala je nekaj pripomb, s katerimi naj bi seznanili predstavnike držav, ki bodo sodelovali v nadaljnjih fazah priprav za konvencije.

Sprejet je bil tudi program dela skupine, ki izhaja iz dejstva, da se danes vrsta mednarodnih organizacij, vladnih in nevladnih, ukvar-

ja s problemi, ki zadevajo tudi lovstvo. To se v dobri meri dogaja mimo CIC. Zato naj bi bila osnovna naloga te skupine spremljati ta dogajanja in oblikovati stališča CIC za mednarodne forume kot tudi za nacionalne delegacije.

Do prihodnje generalne skupščine CIC v Marseillu naj bi skupina pripravila analitičen pregled obstoječih mednarodnih konvencij, ki posegajo tudi v lovstvo.

Jugoslovanski delegati so aktivno sodelovali v posameznih komisijah kot tudi na generalni skupščini. Jugoslavija je za to pomembno lovsko srečanje predložila komisiji za veliko divjad Evrope in Azije ter delovni skupini za lovsko pravo naslednja poročila oz. referate:

Blaž Krže, ing. gozd. – »Divji prašič v SR Sloveniji«,

doc. dr. Ernest Petrič – »Temeljna načela jugoslovanske lovske zakonodaje«,

doc. dr. Boris Trpkov – »Divji prašič v SR Makedoniji«,

Veljko Varičak – »Gams v SR Sloveniji«, – »Kozorog v SR Sloveniji«, – »Naselitev gamsov na Nanosu«.

Na zaključnem zasedanju generalne skupščine CIC so bila vsa priporočila komisij in delovnih skupin sprejeta. Na končni seji je skupščina glasovala tudi o pomembnem dokumentu, t. i. »Temeljnem principu CIC«. Naša delegacija je samo ob podpori švicarske delegacije nastopila proti temu dokumentu, tako iz vsebinskih kakor iz proceduralnih razlogov. Smatrali smo, da o vsebini morajo razpravljati lovske organizacije – članice CIC in da je le na temelju njihovega soglasja ta dokument možno sprejeti. Bili smo preglašovani, vendar smo dosegli sklep, da je dokončni sprejem tega dokumenta odložen do naslednjega zasedanja generalne skupščine.

Ples ob četrti paritvi v letu

Foto V. Varičak

Zmogljivost lovskih risanic

Prof. dr. Jože Hlebanja

Za lov na veliko divjad uporabljamo puške z risano cevjo – risanice. Vsak lovec želi, da divjad, na katero strelja, obleži v ognju. To je odvisno od točnosti zadetka in zmogljivosti krogle. Točnost zadetka je pri dobri puški odvisna le od strelčeve roke in očesa, učinek krogle na zadeti divjadi pa od kalibra in naboja. Prav tako je pomembno, da lovec ve, koliko zmogljiva je puška enega ali drugega kalibra, da ve, kaj tiči za zvenečimi imeni pušk, kot npr. Winchester, Weatherby itd., ter da ve, koliko zmorejo naše domače puške.

Balistična krivulja

Najprej si oglejmo, kaj vpliva na balistično krivuljo, to je na pot, ki jo opiše krogla po izstrelitvi iz puške. Krogla zapusti puškino cev z določeno hitrostjo, ki je odvisna od dolžine cevi puške, vrste naboja in teže krogle. To hitrost imenujemo začetna hitrost krogle in jo bomo označili z v_0 . Z natančnimi instrumenti in s posebno merilno napravo lahko to hitrost izmerimo in zato začetne hitrosti za posamezne vrste nabojev in krogel poznamo. Ko krogla zapusti puškino cev, je prepuščena prostemu letu. Med letom deluje na kroglo sila zaradi težnosti »G« in sila zaradi upora zraka »W«, kakor kaže slika 1.

Zaradi delovanja teh sil ima pot krogle svojo značilno obliko. Krogla leti razmeroma daleč, toda v lovstvu uporabljamo samo kratek, kakih 300 m dolg in dokaj raven del balistične krivulje. Lovce še prav posebej zanima, za koliko odstopa pot krogle od premice, da vedo, kako morajo pri različnih razdaljah meriti. Zadevo si bomo najlažje razložili na primeru, ki ga kaže slika 2, za kaliber 7×64 .

Na sliki 2 spodaj je s polno črto narisana balistična krivulja (pot krogle) za 6,7 gramsko kroglo, ki ima začetno hitrost 1056 m/s in ba-

listična krivulja 11,2 gramske krogle z začetno hitrostjo 850 m/s, obe za 200 m oddaljen cilj. Pri nastreljevanju naravnamo puško – viziramo – s pomočjo merilne naprave tako, da se vizirna črta in balistična krivulja pri pristrelilni razdalji sekata. Na naši sliki je izbrana pristrelilna razdalja 200 m. Vizirna naprava, ki je pogosto strelni daljnogled, ima nasproti puškini cevi nespremenjeno lego, zato bo tudi lega balistične krivulje z ozirom na vizirno črto enaka. Ko streljamo na poljubno razdaljo, naravnamo vizirno črto na cilj, krogla pa leti po balistični krivulji, zato je važno, v koliki meri se balistična krivulja ne ujema z vizirno črto. Na naši sliki je vizirna črta 5 cm nad puškino cevjo, kar ustreza strelnemu daljnogledu. Balistična krivulja ima približno v sredini pristrelilne razdalje največjo višino, ki je odvisna od začetne hitrosti krogle. Čim večja je začetna hitrost, tem manjša je višina balistične krivulje, večja začetna hitrost je pa pri lažjih kroglah. To je tudi na naši sliki potrjeno, saj se vidi, da ima 6,7 gramsko krogla 4,4 cm visoko balistično krivuljo in začetno hitrost 1056 m/s, 11,2 gramsko pa 6,7 cm visoko balistično krivuljo pri 850 m/s začetne hitrosti. To pomeni, da bo npr. 11,2 gramsko kroglo iz puške, pristreljene na 200 m, pri 100 m oddaljenem cilju zadela 6,7 cm nad cilj. Največja razlika višin obeh bali-

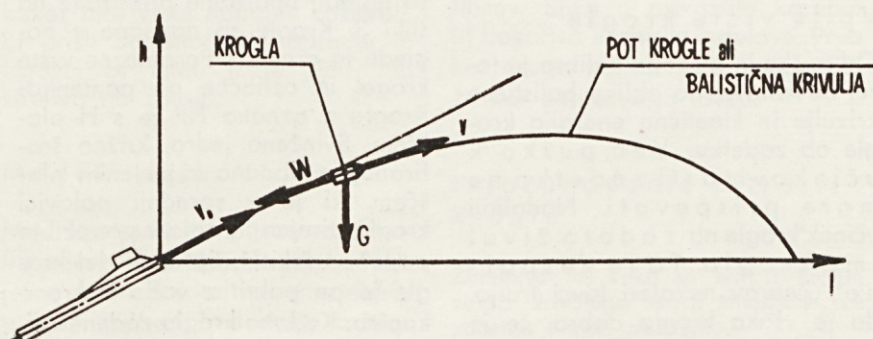
stičnih krivulj je torej 2,3 cm, kar je zelo malo, zato jih lahko smatramo enakovredni. Večje razlike se pojavijo pri puškah, ki so pristreljene na bolj oddaljene cilje (npr. na 300 m), manjše pa pri krajših pristrelilnih razdaljah.

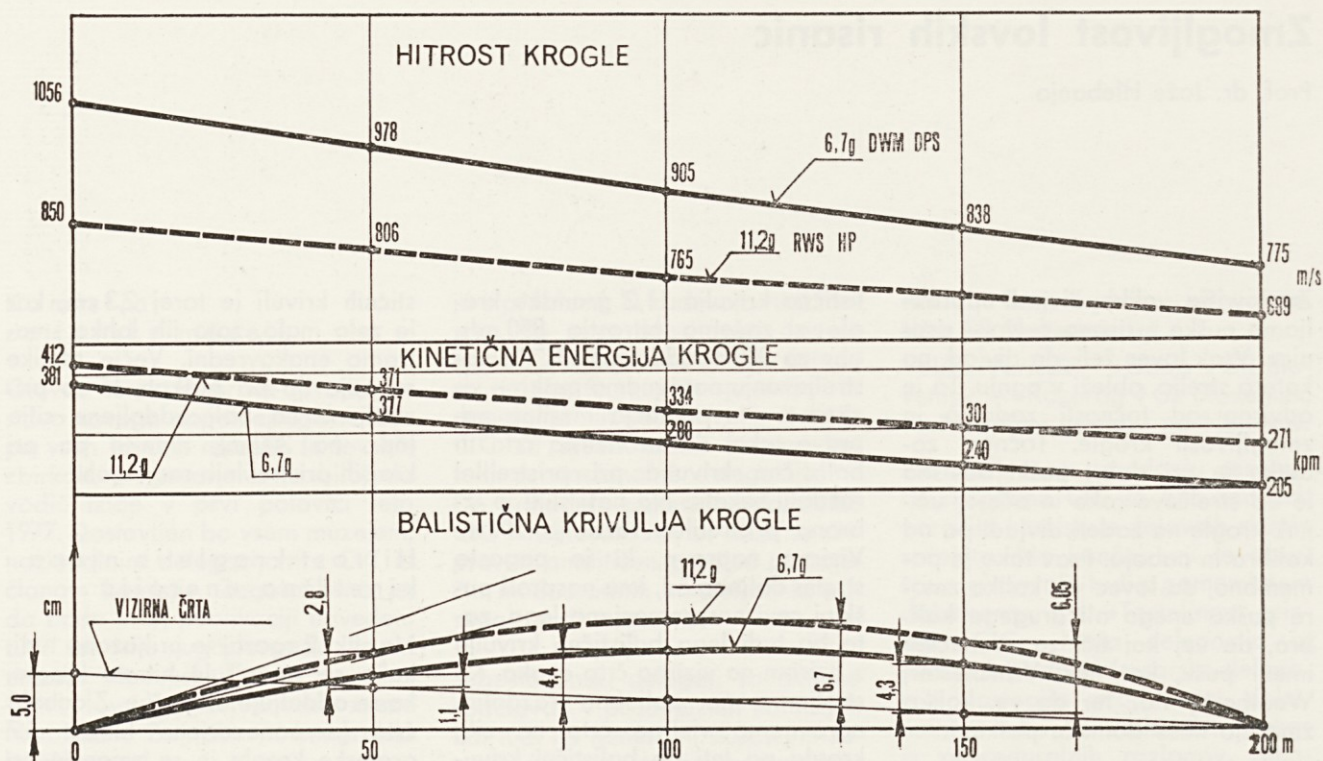
Hitrost krogle in njena kinetična energija

Na sliki 2 zgoraj je prikazano tudi, kako se zmanjšuje hitrost krogle, ko se oddaljuje od puške. Z debelo črto je ponazorjena hitrost 6,7 gramske krogle in se zmanjša na razdalji 200 m od 1056 m/s na 775 m/s. S črtkano črto je ponazorjena hitrost 11,2 gramske krogle, pri kateri se na razdalji 200 m spremeni hitrost od 850 m/s na 689 m/s. Pri 6,7 gramski krogli se zmanjša hitrost torej za 281 m/s, pri 11,2 gramski krogli pa samo za 161 m/s, to pa pomeni, da hitrejša, torej lažja krogla, hitreje izgublja hitrost in s tem tudi kinetično energijo. Zakaj je temu tako, je razloženo v zadnjem poglavju tega članka. Ker je kinetična energija* krogle odvisna neposredno od hitrosti krogle, pa to pomeni, da je lahka in hitra krogla na večje raz-

* Telo, ki ima maso m in se giblje s hitrostjo »v«, ima kinetično energijo: $E = (m \cdot v^2) / 2$ (kpm). To pomeni, če se telo giblje s hitrostjo »v« in se trenutno ustavi, opravi ali odda delo E (kpm). Npr. če z 10 kp (kg) težko macolo udarimo s hitrostjo ob udarcu 10 m/s, npr. po kamnu (kar predstavlja močan udarec), opravi ta delo 50 kpm. 1 kpm je delo, ki ga opravimo, če dvignemo 1 kp 1 m visoko.

Slika 1

Slika 2

dalje manj učinkovita. Kako poje-
ma kinetična energija krogle, je
prikazano na isti sliki v sredini in
sicer za 6,7 gramsko kroglo s pol-
no črto, za 11,2 gramsko kroglo
pa s črtkano črto. Pri 11,2 gramski
krogli se do 200 m oddaljenega
cilja zmanjša kinetična energija za
141 kpm, pri 6,7 gramski pa za
176 kpm. Tako ima težja krogla po
200 m za 66 kpm večjo energijo,
čeprav je bilo ob izstrelitvi razlike
le za 31 kpm.

Iz tega, kar smo doslej opisali,
lahko ugotovimo, da ima težja
krogla manjšo hitrost, in nekoliko
višjo balistično krivuljo, toda znat-
no manjšo izgubo kinetične ener-
gije. Zato kaže, da damo težji kro-
gli prednost ter po možnosti pri
istem kalibru za vse vrste divjadi
uporabljamo težjo kroglo.

Vpliv vrste krogle

Od puške in njenega kalibra je to-
rej odvisna samo oblika balistične
krivulje in kinetična energija kro-
gle ob zadetku. Več puška k
učinkovitosti zadetka ne
more prispevati. Nadaljnji
učinek krogle na zadeto žival
ima krogla. To je nesporno,
čeprav nekateri lovci trdijo,
da je vsaka krogla dobra, če je

le žival dobro zadeta. Da temu ni
tako, si oglejmo dva skrajna pri-
mera. Vzemimo, da streljamo na
žival, ki ima zelo trdo kožo, s
kroglo iz zelo mehkega materiala.
Ob tem si lahko predstavljamo, da
se bo krogla ob zadetku razletela
ter bo zato porabila večji del svo-
je energije. Nadaljnje prodiranje
delcev krogle bo zaradi majhne
preostale hitrosti slabo in celoten
učinek bo slab. Vzemimo drug pri-
mer, da je krogla iz zelo trdnega
materiala z ostro konico in zadene
isto žival z enako energijo. Kro-
gla se ob zadetku skoraj ne de-
formira, gladko z majhnim odpo-
rom prebije telo živali in zopet bo
učinek slab. Žival bo obležala v
ognju, če krogla naredi zadostno
poškodbo. Da bi to dosegli, so
konstruktorji lovskih krogel iskali
najrazličnejše rešitve, od katerih
so najbolj uporabne prikazane na
sliki 3. Kroglice so narisane v po-
gledu in prerezu. Posamezne vrste
krogel in oznake pa pomenijo:
Krogla z oznako HP je s H pla-
ščem. Svinčeno jedro, križno šra-
firano, je obdano z jeklenim pla-
ščem, ki je v sprednji polovici
krogle stisnjen; krogla v prerezu je
podobna črki H. Sprednji del kro-
gle je pa pokrit z votlo bakreno
kapico. Ko taka krogla zadene cilj,

bakrena kapica spredaj odpre
kroglo, sprednji del krogle se raz-
leti, zadnji del pa prebija skozi
telo. Krogla KS je okrajšava za
»Kegelspitz«, kar bi bilo po naše
»stožčasto koničasto«. TIG (Torpe-
do Idealgeschoss) in TUG (Torpedo
Universal Geschoss) sta krogli z
jeklenim plaščem in dvodelnim svin-
čnim jedrom. Torpedo »S« je
krogla z močnim jeklenim plaščem,
svinčnim jedrom in koničasto vo-
tlo kapico. DP je najbolj razširjena
krogla z delnim plaščem in svin-
čnim jedrom. Tej zelo podobna je
krogla DPS – krogla z delnim pla-
ščem in s koničasto obliko (Spitz).
Vse opisane kroglice imajo jeklen
plašč, ki je narisano s polno izvle-
čenim robom in svinčnim jedrom,
ki daje krogli težo. Plašči so v
glavnem na sprednjem delu tanjši,
da se krogla ob zadetku bolj od-
pre. Kroglice HP, TIG in TUG so gra-
jene tako, da se ob zadetku raz-
letijo, da bi imel tudi slabši za-
detek dober učinek. Krogla ABC
se od drugih razlikuje po tem, da
je iz polnega materiala (tombak)
in je spredaj prevrtana. Material
ABC krogle je zadosti trden, da se
ob zadetku ne razleti, masa ostane
skupaj, prevrtana konica pa pov-
zroči, da se krogla ob zadetku od-
pre. Koliko se krogla odpre, je od-

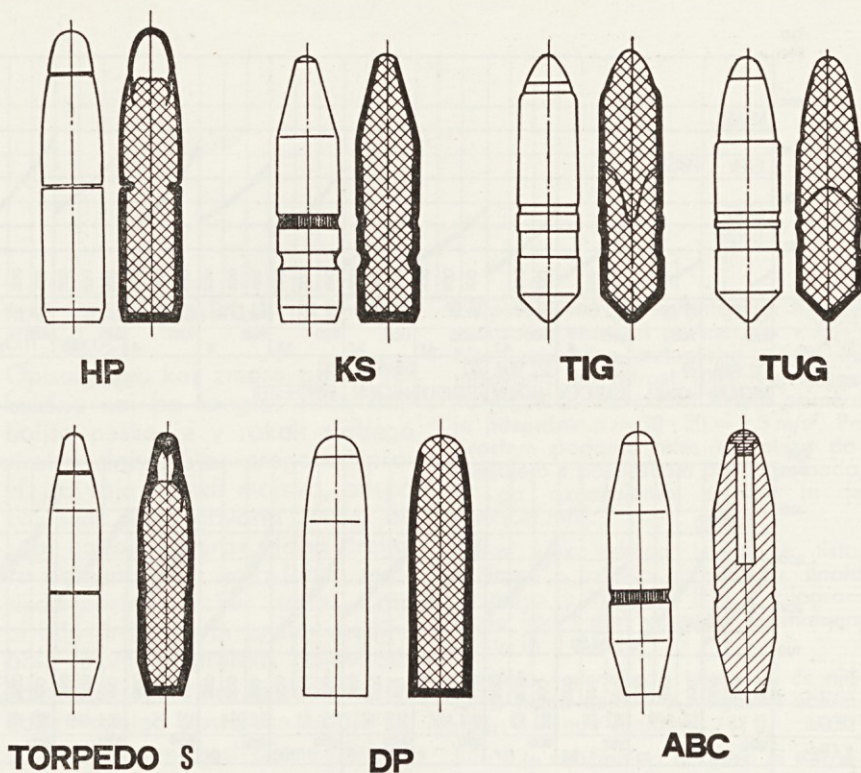
visno od trdote zadete snovi in ker masa ostane skupaj, ji daje še vedno veliko prebojno moč.

Zakaj sploh lažja in težja krogla pri istem kalibru? Navadno uporabljamo lažjo kroglo za manjšo divjad, težjo kroglo za težjo divjad. To opravičujemo s tem, da težka krogla (istega kalibra) preveč poškoduje manjšo divjad. Toda tako delovanje ni pri vseh kroglah enako. Pri DP krogli nastane npr. gobasta oblika, krogla se ne razleti in napravi veliko izstrelno rano. Temu nasprotno deluje ABC-krogla tako, da se odpre le toliko, kolikor vitalnost zadete živali zahteva.

Iz doslej napisanega torej sledi, da moramo dati prednost težji ABC krogli, ki jo bomo lahko uporabljali za manjšo in večjo divjad.

Zmogljivost posameznih kalibrov

Nas lovce zanima zmogljivost posameznih pušk in kakšno puško naj uporabljamo za posamezno divjad. Iz dosegljivih podatkov so sestavljeni diagrami, prikazani na sliki 4. Tu je za vsak kaliber in vrsto krogla prikazano, kolikšno kinetično energijo ima krogla takoj po izstrelitvi, pri 100, 200 in 300 m. V prvi vrsti pod diagramom so podatki o teži in vrsti krogel, v drugi vrsti pa je navedena izstopna hitrost krogel iz puške in višina balistične krivulje pri pristrelitvi na 200 m. Vrisane so tudi vrednosti kinetične energije, ki je potrebna za divjad posameznih vrst. Kalibri za prelamače: $6,5 \times 57$ R, $6,5 \times 68$ R, 7×57 R in 7×65 R niso posebej narisani. Zmogljivost teh kalibrov je za kakih 5% manjša od zmogljivosti enakih kalibrov repetirk: $6,5 \times 57$, $6,5 \times 68$, 7×57 in 7×64 . Zmogljivosti kalibrov za prelamače so v diagramih narisane s črtkanimi krivuljami. Na tej sliki seveda ni podatkov za vse obstoječe kalibre in s tem za množico pušk, ki je dosegljiva na tr-

Slika 3

žišču, zajeti pa so najbolj pogostni kalibri. Ta pregled nam pove, da se zmogljivosti posameznih kalibrov in s tem pušk prekrivajo. Če pogledamo, kaj posamezni kalibri glede na divjad določenih vrst zmorejo, potem je prav gotovo kaliber 7×64 oz. kal. 7×65 R za slovenske razmere najpovoljnejši. Za lov na težko divjad (medved, jelen) bodo lovci segli morda po kalibru 8×68 S, za lov na gamse v goratem predelu pa morda po kalibru $6,5 \times 68$. S temi tremi kalibri bi morale biti pokrite vse zahteve slovenskih lovcev, ni pa seveda rečeno, da drugi kalibri niso uporabni. Tudi glede teže krogel bi kazalo izbor zožiti. Za kaliber 6,5 je primerna približno 8 gram-ska krogla, za kaliber 7...10 do 12, za kaliber 8 pa 12 do 15 gram-ska krogla. Če bi izbor kalibrov kakor tudi vrste nabojev zoževali, bi prišli do enotnejše opreme in trgovci bi imeli lažje potrebno strelivo na zalogi.

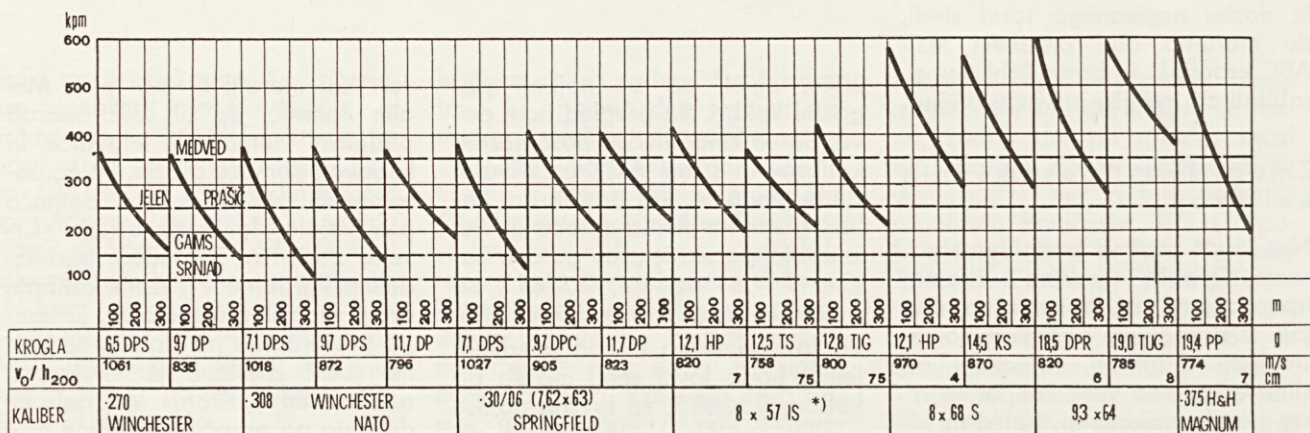
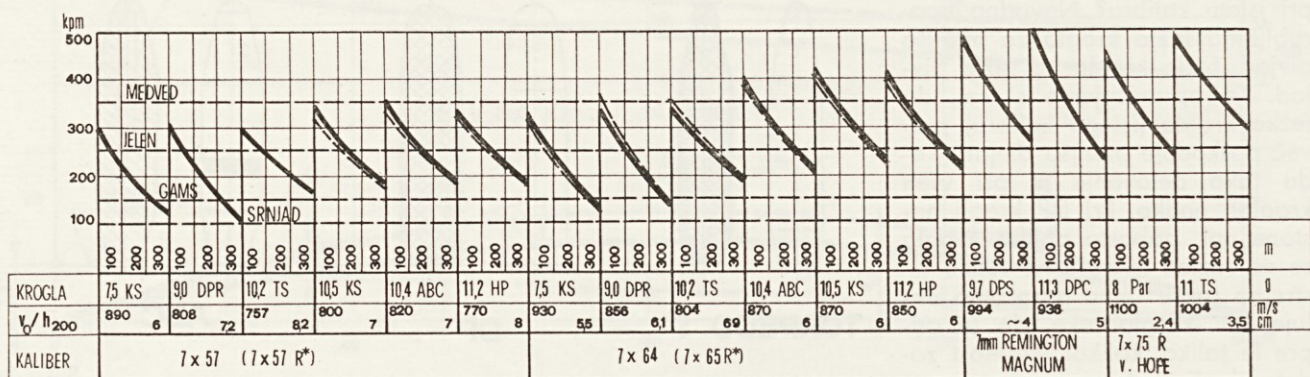
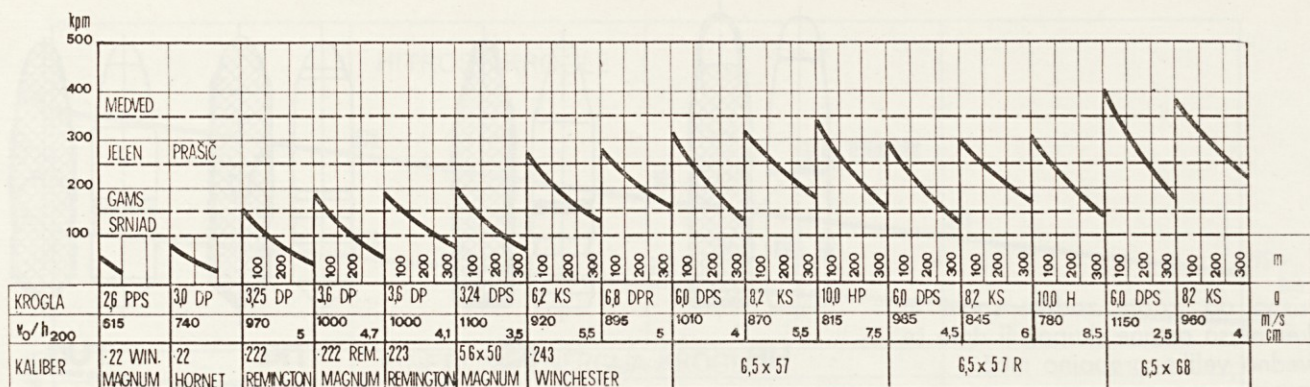
Modeli pušk

Modelov pušk za posamezne kalibre je veliko. Naše lovce bo verjetno zanimalo, kaj moremo dobiti v naših trgovinah domače izdelave.

Vsaj moralo bi biti tako. Menim namreč, da bi lovci morali podpirati domače izdelovalce in kupovati domače orožje. Poleg posameznih puškarjev sta domača proizvajalca lovskega orožja »Crvena zastava«, ki industrijsko izdeluje karabine v raznih kalibrih, drugi manjši proizvajalec, katerega proizvodnja pa sloni predvsem na ročni izdelavi, je »Puškarna oziroma Sava, Kranj«. V Kranju izdelujejo po naročilu karabine raznih kalibrov, poleg tega pa še prelamače (bokarice). Za karabine je običajen kaliber 7×64 , možno pa je naročiti tudi kalibre $6,5 \times 57$, $6,5 \times 68$, 7×57 , 8×68 S, $9,3 \times 64$, 7 mm Remington-Magnum in druge. Za bokarice največ uporabljamo kombinacijo: risana cev 7×65 R in šibrena cev. Možno je pa naročiti tudi puške drugih kalibrov. Slika 5 prikazuje karabin in bokarico kranjske izdelave. Prva kot druga puška more zadovoljiti že kar zahtevnega lovca.

Izračunavanje hitrosti krogel

Zanimivo je, kako se hitrost krogel zaradi zračnega upora zmanjšuje, če začetno hitrost poznamo.

Slika 4

Sila na kroglo zaradi upora zraka je

$$W = c \cdot A \cdot \frac{\gamma}{2g} \cdot v^2 \text{ [kp]} \quad (1)$$

Pri tem je c ... koeficient upora, A ... prerez krogle, γ ... specifična teža zraka, g ... pospešek prostega pada, v ... hitrost krogle.

Vrednost $c \cdot A \cdot \frac{\gamma}{2g} = k$ je za vsako

kroglo specifična. Za 6,7 gramsko kroglo na sliki 2 je $k = 1,05389 \cdot 10^{-6}$ (kp s²/m²) in za 11,2 gramsko kroglo je $k = 1,20289 \cdot 10^{-6}$ (kp s²/m²).

Iz enačbe za pojemek sledi

$$\frac{dv}{dt} = - \frac{k}{m} \cdot v^2 \text{ (m... masa krogle),}$$

odtod

$$\frac{dv}{v^2} = - \frac{k}{m} \cdot dt.$$

Z integriranjem dobimo hitrost »v« kot funkcijo časa

$$v = \frac{v_0}{1 + v_0 \cdot \frac{k}{m} \cdot t} = \frac{ds}{dt} \quad (2)$$

S ponovnim integriranjem dobimo pot »s« kot funkcijo časa

$$s = \frac{m}{k} \cdot \ln(1 + v_0 \cdot \frac{k}{m} \cdot t) \text{ [m]} \quad (3)$$

in čas kot funkcijo poti

$$t = \frac{m}{v_0 \cdot k} (e^{\frac{k \cdot s}{m}} - 1) \text{ [s]} \quad (4)$$

Vstavimo (4) v (3) in dobimo hitrost krogle kot funkcijo poti

$$v = v_0 \cdot e^{-\frac{k \cdot s}{m}} \quad (5)$$

V enačbi 5 je masa krogle v imenovalcu eksponenta, kar pomeni, da hitrost pri večjih masah počasneje pada. Ta enačba velja precej točno za horizontalen let krogle.

Padec krogle izračunamo po enačbi

$$s_p = \frac{g}{2} \cdot t^2$$

t določimo po enačbi 4.

Izpeljane enačbe veljajo za horizontalen strel na manjše razdalje (okoli 400 mm).

Zaključek

Ta članek sem napisal za naše lovce, da bi se lažje odločali pri nakupu najprimernejše puške, kakor tudi za trgovce, da bi znali lovcem ponuditi tisto, kar le-ti potrebujejo. Smatram namreč za potrebno, da bi trgovci zožili izbor opreme, posebno kar se tiče streliv, ter da bi bila le-ta vedno na zalogi. Pri odločitvah trgovine, ali ponuditi kakovostno domače blago z nekoliko manjšim dobičkom, ali uvoženo z večjim dobičkom, menim, da bi morali imeti domači izdelki prednost. Mnenja sem, da je za mlade lovce za naše razmere kaliber 7×64 najracionalnejši. Prav tako sem na osnovi dejstev, razloženih v tem članku (in tudi drugih člankih) prišel do prepričanja, da ima ABC krogla odlične lastnosti. Prav bi bilo, če bi jo našim lovcem (tistim, ki zaupajo)

naši trgovci preskrbeli in omogočili nakup.

Opisal sem, kaj zmore puška ter kakšna naj bo krogla. Toda najboljša puška je v rokah slabega strelca slaba. Star pregovor pravi, da vaja naredi mojstra, ali pa kot sem slišal govoriti lovce, da kdor naboje »špara«, slabo strelja. To pomeni, da z vajo lahko marsikdo postane dober strelec. Zato bi bilo prav, da bi lovske družine bolj razvijale strelsko dejavnost. Prepričan sem, da bi marsikateri dober strelec postal še boljši ter da bi bilo manj zastreljene divjadi.

Kratka razlaga nekaterih fizikalnih veličin

Hitrost »v« je opravljena dolžina poti v časovni enoti, merimo jo v m/s oz. km/h.

Pospešek »a« je sprememba hitrosti v časovni enoti in ga merimo v m/s^2 . Npr. poprečen avtomobil pride od mirovanja na hitrost 108 km/h, kar je 30 m/s, v 20 sekundah. V tem primeru je pospešek $a = 30 : 20 = 1,5 m/s^2$. Pri prostem padanju teles se telesa pospešujejo s pospeškom prostega pada, ki ga označujemo z »g« in je $g = 9,81 m/s^2$.

Masa »m« nekega telesa je tisto, s čimer je to telo napolnjeno. Enota za maso je kilogram (kg). 1 kilogram mase ima $1 dm^3$ vode pri normalnem tlaku in $14^\circ C$.

Gostota »ρ« nekega telesa je, če njegovo maso delimo z njegovim volumenom: $\rho = m/V$ (kg/dm^3).

Sila F je veličina, ki da masi m pospešek a: $F = m \cdot a$ (sila = masa $\times$ pospešek).

Silo, ki da masi 1 kg pospešek $1 m/s^2$, imenujemo Newton N (beri njutn) in je v novem merskem sistemu enota za silo.

Zemeljska privlačnost deluje na vsako telo s silo, ki jo imenujemo teža G, ta pa telo pospešuje s pospeškom prostega pada g. Torej je $G = m \cdot g$

Slika 5

(teža = masa $\times$ pospešek prostega pada).

Sila, s katero privlači zemlja 1 kg mase, je 1 kilopond (kp): $1 \text{ kg} \times 9,81 \text{ m/s}^2 = 1 \text{ kp}$ (kilopond) = 9,81 N. Torej tehta 1 kilogram mase 1 kilopond. V vsakdanji govorici pogosto enoto za maso (kg) uporabljamo kot enoto za silo (kilopond).

Na primer: Če obesimo 20 kg težkega srnjaka na vzmetno tehtnico, potem deluje na kavelj tehtnice in seveda tudi na vzmet tehtnice sila 20 kp (kilopondov), pri tem pa ima srnjak maso 20 kg (kilogramov).

Za preračunavanje starega merskega sistema za silo na novi, pogosto zaokrožimo in računamo, da je $1 \text{ kp} \approx 10 \text{ N}$.

Delo W: Če deluje sila F na neko telo na poti s, potem opravi sila F delo W . $W = F \cdot s$

Kadar izrazimo silo F v kp, potem merimo delo v kpm, če pa je sila F izražena v N, potem je enota za delo joule, $1 \text{ kp} \times 1 \text{ m} = 1 \text{ kpm}$, $1 \text{ N} \times \text{m} = \text{Nm} = \text{joule J}$ (beri: džul).

Na primer: Če dvignemo 20 kp težkega srnjaka 2 m visoko, opravimo pri tem delo $20 \times 2 = 40 \text{ kpm}$ ali 400 Nm ali 400 J (joulov).

Moč P: Opravljeno delo v časovni enoti je moč ter jo izračunamo, če delimo opravljeno delo s časom:

$P = W/t = (\text{opravljeno delo}) / (\text{čas})$.

Če merimo delo v joulih (Nm), potem je enota za moč: $1 \text{ Nm/s} = 1 \text{ Watt (W)}$, $1000 \text{ W} = 1 \text{ kW}$.

Kadar merimo delo v kilopondmetrih (kpm), potem je enota za moč 1 kilopondmeter/sekundo (kpm/s), $5 \text{ kpm} = 1 \text{ konjska moč (KS)}$, $103 \text{ kpm/s} = 1 \text{ KW}$.

Na primer: Da dvignemo 20 kp težkega srnjaka 2 m visoko v dveh sekundah, je potrebna moč 20 kpm/s ali 200 Nm/s ali 200 W.

Kinetična energija E je sposobnost gibajočega se telesa, da opravi delo. Telo, ki ima maso m kg in se giblje s hitrostjo v m/s, ima kinetično energijo (sposobnost, da opravi delo):

$$E = \frac{m (\text{kg}) \cdot v^2 (\text{m/s})^2}{2} / \frac{\text{kg} \cdot \text{m}}{\text{s}^2} \cdot \text{m} = \text{Nm}$$

Primer: 1. Macola, težka 10 kp, ima maso 10 kg in udarimo z njo na koncu s hitrostjo 10 m/s. Vzemimo, da se macola v trenutku ustavi ter pri tem odda energijo v udarec:

$$E = \frac{10 \cdot 10^2}{2} = 500 \text{ Nm} = 50 \text{ kpm}.$$

2. Če krogla z maso 10 g udari živalsko telo s hitrostjo npr. 800 m/s, se pri tem krogla nič ne poškoduje in izstopi iz živali s hitrostjo npr. 600 m/s, potem je krogla na poti skozi telo živali opravila delo (poškodbe) za:

$$W = E_1 - E_2 = \frac{0,01}{2} (800^2 - 600^2) = 1400 \text{ Nm} = 140 \text{ kpm}.$$

AM

čakuje sodelovanje vseh področnih zvez.

Tekmovanje za prvenstvo LZS je bilo, po sklepu razširjene komisije, 3. in 4. julija v Šmarjah pri Kopru. Tekmovalo je 109 strelcev iz 16 področnih zvez: 21 štiričlanskih ekip in 25 posameznikov. Tekmovanja se letos ni udeležila ZLD Zassavje, še nikoli pa LZ Kočevje. Od te zveze tudi sicer o lovskem strelstvu ne dobivamo poročil, kar vse kaže, da na njenem območju ta dejavnost ni organizirana tako, kakor bi morala biti.

Tekmovanje samo je potekalo po razpisu komisije in sklepah žirije, ki je bila formirana pred pričetkom tekmovanja. Prvi dan – 3. julija – so vsi tekmovalci streljali v tarčo »srnjak« in na serijo golobov (25). Po prvi seriji, ki je veljala za prvenstvo LZS, so tekmovalci A razreda (skupaj 36) streljali še na

Strelsko prvenstvo Lvske zveze Slovenije za leto 1976

Tekmovanja za prvenstvo LZS so v zadnjih letih, ko v predtekmovanjih od lovskih družin prek bazenov in področnih zvez sodeluje okoli 12 000 lovcev, najkvalitetnejši vrh lovskega strelstva s celotnega območja Lvske zveze Slovenije. Posamezne bolj razvite področne zveze imajo že veliko odličnih strelcev, nekatere tudi po 20, ki izpolnjujejo predpisane pogoje. Zato je postala udeležba na prvenstvih LZS otežkočena oziroma skoraj nemogoča. Časovno je

namreč tekmovanje nemogoče podaljšati, saj že sedaj traja dva dni, po 10 ur dnevno. Zaradi tega in zaradi nerazčiščenega o statusu tekmovalcev A razreda je komisija za strelstvo LZS med letošnjimi udeleženci prvenstva izvedla anketo, katere rezultati naj bi bili vodilo za širšo razpravo. Nedvomno bo potrebno pravila spremeniti, predvsem jih prilagoditi sedanjemu stanju v lovskem strelstvu pri nas. Komisija pri pripravi novih pravil o lovskih strelskih tekmovanjih pri-

drugo serijo. V nedeljo, 4. julija, so vsi tekmovalci za prvenstvo LZS streljali še na eno serijo, tekmovalci A razreda pa še na dve.

Za prvenstvo LZS je veljala prva serija vsakega dne – skupaj na 50 golobov, za uvrstitev v A razredu pa še ostali dve – skupaj na 100 golobov. Po sklepu žirije je četrta serija A razreda veljala tudi kot »razstreljevalna«.

Rezultati na tem prvenstvu, z izjemo nekaterih, niso najboljši. Tekmovanje samo je bilo izredno naporno, saj je vsak dan trajalo nepretrgoma 10 ur. Občasno je ves tehnični sistem na strelišču deloval zelo slabo, tako da je marsikateri tekmovalec dobil v posamezni seriji iz rova tudi po 15 razbitih golobov; zato je streljanje na nekatere serije trajalo, v izredno hudi vročini, tudi po 40 minut. Kljub temu pa so vendar nekatere ekipe in posamezniki dosegli izjemne uspehe. Na tem prvenstvu se je visoko povzpela ekipa ZLD Celje, kot prvak v lovski kombinaciji, član te ekipe Marjan Dornik pa je osvojil prvenstvo LZS na umetne golobe in bil drugi v lovski kombinaciji LZS.

Ekipna zmaga na umetne golobe je po »razstreljevanju« pripadla ekipi ZLD Prekmurje, v sestavi: Gergar, Benko, Radešič, Štibler; drugo mesto je osvojila ekipa ZLD Ptuj in tretje ZLD Koper. Ekipa ZLD Ljub-

ljana je zmagala v tarčo »srnjak«, njen član Bogdan Jež pa je zmagovalec LZS v tarčo »srnjak« in v lovski kombinaciji.

Pri rezultatih je potrebno omeniti še dober uspeh ekipe ZLD Bela krajina, ki se je prvenstva udeležila šele drugič, a je zasedla pri streljanju v tarčo »srnjak« 9. mesto.

Celotno tekmovanje so vodili strelski sodniki LZS: Ivan Šekoranja, Janez Dolničar, Tone Kovačič, Karel Kregar. V okviru prvenstva so bili tudi izpiti za sodnike lovskostrelskih tekmovanj; teoretični in praktični del izpita vseh kandidatov je izvedla imenovana sodniška ekipa. Ob zaključku je v imenu Zveze

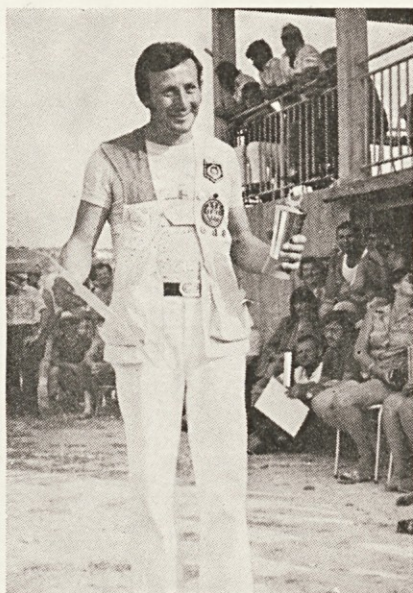

Slika zgoraj: Ekipa Zveze lovskih dru-
žin Celje letošnji prvak LZS v kombi-
naciji: (z leve) Vlado Keber, Mišo Hor-
jak, Marjan Dornik, Anton Zupan.

Slika desno: Najboljšim ekipam in po-
sameznikom je izročil diplome in po-
kale predstavnik Lovske zveze Slove-
nije Rado Pehaček.

Na sliki z leve: Rado Pehaček, pred-
sednik izvršnega odbora LZS; Janez
Saksida, predsednik strelske komisije
LZS; Ivan Šekoranja in Karel Kregar,
strelska sodnika

Vse foto v članku Aleksander Gergar

Janko Rožmarin, najboljši strellec v A kategoriji

lovskih družin Koper, na katere območju je šmarsko strelišče, pozdravil vse udeležence njen predsednik Italo Pečarič. V imenu LZS pa je pozdravil tekmovalce in druge udeležence Rado Pehaček, predsednik IO Lovske zveze Slovenije. V svojem govoru je poudaril velik napredek v lovskem strelstvu, njegov pomen pri izvajanju lova in podčrtal vlogo te množične dejavnosti slovenskih lovcov za splošno ljudsko obrambo. Nato je najboljšim ekipam in posameznikom izročil častna priznanja Lovske zveze Slovenije.

Janez Saksida, predsednik komisije za strelstvo LZS

REZULTATI

SRNJAK – posamezni strelci:

1. Jež Bogdan, ZLD Ljubljana I, 90 krogov od 100;
2. Zupan Anton, ZLD Celje, 89;
3. Kersnik Mitja, ZLD Ljubljana I, 88;
4. Zadnikar Jože, ZLD Ljubljana I, 86;
5. Salamun Jakob, ZLD Ljutomer, 85;
6. Zavrl Ivo, ZLD Gorenjske, 85;
7. Krulc Mirko, ZLD Maribor I, 85;
8. Gergar Aleksander, ZLD Prekmurje, 84;
- 9.–10. Milič Slavko, ZLD Postojna, 84;
- 9.–10. Žiberna Evgen, ZLD Postojna, 84.

GOLOBI – posamezni strelci:

1. Dornik Marjan, ZLD Celje, 46 golobov od 50;
2. Rožmarin Janko, ZLD Ptuj, 45;
3. Rakuša Franc, ZLD Ptuj II, 45;

4. Florjančič Zvone, ZLD Ljubljana II, 45;
5. Šekoranja Janez, ZLD Posavje, 44;
6. Jež Bogdan, ZLD Ljubljana I, 44;
7. Benko Štefan, ZLD Prekmurje, 44;
8. Cergol Zdravko, ZLD Koper II, 43;
9. Gergar Aleksander, ZLD Prekmurje, 43;
10. Rakuša Rudi, ZLD Ptuj I, 43.

KOMBINACIJA – posamezni strelci:

1. Jež Bogdan, ZLD Ljubljana I, 178 točk od 200;
2. Dornik Marjan, ZLD Celje, 175;
3. Rakuša Franc, ZLD Ptuj, 171;
4. Gergar Aleksander, ZLD Prekmurje, 170;
5. Šekoranja Janez, ZLD Posavje, 167;
6. Zupan Anton, ZLD Celje, 167;
7. Dimic Peter, ZLD Ljubljana II, 165;
8. Cergol Zdravko, ZLD Koper II, 164;
9. Zadnikar Jože, ZLD Ljubljana I, 164;
10. Mihev Alojz, ZLD Posavje, 163.

SRNJAK – ekipe:

1. ZLD Ljubljana – Jež, Zadnikar, Bojc, Kramar – 330 točk od 400;
2. ZLD Celje – Dornik M., Zupan, Keber, Horjak M. – 330;
3. ZLD Maribor II – Dornik L., Rasteiger, Križanič, Krulc – 317;
4. ZLD Ljutomer – Weindorfer, Šalamun, Rudolf, Stajanko – 316;
5. ZLD Ljubljana II – Dimic, Kersnik, Florjančič, Barbič – 309;
6. ZLD Posavje – Pesjak, Pavlovič, Mihev, Šekoranja – 304;
7. ZLD Gorenjska – Troha, Zavrl, Markelj, Markič – 298;
8. ZLD Postojna – Milič, Marinčič, Pobar, Sotlar – 297;
9. ZLD Bela krajina – Videtič, Barič, Hutar, Šuklje – 295;
10. ZLD Idrija I – Vidic, Likar, Medved, Jereb – 282.

GOLOBI – ekipe:

1. ZLD Prekmurje – Benko, Radešič, Gergar, Stibler – 334 točk od 400;
2. ZLD Ptuj – Jerenko, Rožmarin, Rakuša R., Muzek – 334;
3. ZLD Koper II – Turk, Cah, Šav, Cergol – 334;
4. ZLD Postojna – Milič, Marinčič, Pobar, Sotlar – 330;
5. ZLD Celje – Dornik M., Rasteiger, Križanič, Krulc – 324;
6. ZLD Posavje – Pesjak, Pavlovič, Mihev, Šekoranja – 322;
7. ZLD Ljubljana I – Jež, Zadnikar, Bojc, Kramar – 322;
8. ZLD Ljubljana II – Dimic, Kersnik, Florjančič, Barbič – 314;
9. ZLD Koper I – Bertok, Piciga, Vinokoleto, Trček – 300;
10. ZLD Maribor I – Podgornik, Kranjc, Kalan, Čuček – 294.

KOMBINACIJA – ekipe:

1. ZLD Celje – Dornik M., Zupan, Keber, Horjak M. – 654 točk od 800;
2. ZLD Ljubljana I – Jež, Zadnikar, Bojc, Kramar – 652;
3. ZLD Postojna – Milič, Marinčič, Pobar, Sotlar – 627;
4. ZLD Posavje – Pesjak, Pavlovič, Mihev, Šekoranja – 626;
5. ZLD Ljubljana II – Dimic, Kersnik, Florjančič, Barbič – 623;
6. ZLD Maribor II – Dornik L., Rasteiger, Križanič, Krulc – 611;
7. ZLD Prekmurje – Benko, Radešič, Gergar, Stibler – 605;
8. ZLD Ptuj I – Jerenko, Rožmarin, Rakuša R., Muzek – 583;
9. ZLD Koper II – Turk, Cah, Šav, Cergol – 567;
10. ZLD Gor. Radgona – Ribič, Kralj, Strniša, Šmid – 564.

GOLOBI A razred:

1. Rožmarin Janko, 93 golobov od 100;
2. Šekoranja Janez, 90;
3. Dornik Marjan, 89;
4. Gergar Aleksander, 89;
5. Benko Štefan, 88;
6. Dimic Peter, 87;
7. Rakuša Franc, 85;
8. Bojc Jurij, 85;
9. Pan Aleksander, 85;
10. Zupan Anton, 84.

Najstarejši udeleženec strelskega prvenstva LZS Franček Rakuša je bil med najuspešnejšimi tekmovalci: 3. na golobe in 3. v kombinaciji

Razvoj gamsjih garij

Andrej Bidovec, Inštitut za zoohigieno in patologijo divjih živali BF

V dogovoru s štabom za preprečevanje gamsjih garij smo na inštitutu za zoohigieno in patologijo divjih živali sklenili, da lovski javnosti poročamo o našem delu.

S pojavom gamsjih garij v Sloveniji leta 1973, kar je bilo prvič, smo bili s to boleznijo, ki je znana in prisotna že vrsto let v sosednji Avstriji, seznanjeni tudi mi. Lovci so nam z okuženega področja pošiljali na pregled kože ali dele kože uplenjenih gamsov ali cele kadavre poginulih živali. Ob koncu leta 1973 smo za garjami pregledali 12 gamsjih kož, od katerih je bilo 11 pozitivnih (garjastih). Hkrati je bilo najdenih tudi 5 poginulih gamsov, ki so bili vsi pozitivni (garjasti). Področje, kjer je prišlo do izbruha gamsjih garij, ni tipično gamsje; s temi 17 odstreljenimi in poginulimi živalmi je bilo popolnoma izpraznjeno. Spolna struktura odstreljenih in poginulih živali je bila 3 (samice) : 1 (samec).

V letu 1974 smo pregledali 49 kož gamsov, ki so bili uplenjeni v rednem lovnem času v lovišču LD Kranjska gora. Na pregledanih kožah nismo ugotovili garij oziroma okužb s to boleznijo.

V letu 1975 smo pregledali 67 kož in delov kož iz lovišč lovskih družin Kranjska gora in Dovje. Dne 25. 9. 1975 smo dobili na pregled nogo odstreljene gamsovke. Spremembe na koži in v podkožju so dovoljevale sum na okuženost z garjami, mikroskopske preiskave pa so to tudi potrdile. Do konca leta, kljub pregledu vsake uplenjene živali, nismo ugotovili nobenega pozitivnega primera več.

Januarja 1976 je prišlo do odkritja izredno močnega izbruha gamsjih garij na področju Belce, majhne zaprte doline, z zelo strmimi pobočji. Sektor je na meji med loviščema lovskih družin Kranjska gora in Dovje, vendar izredno težko dostopen, prepleten s številnimi grami, prehodnimi le za gamse. Zaradi oddaljenosti od avstrijske

meje (ca. 4 km), od koder je bilo pričakovati okužbo, in pa težkega dostopa in lova v tem predelu niso izvršili redukcijskega odstrela, ker gre bolj ali manj le za zimsko bivališče gamsov. S tega področja smo, mikroskopsko in makroskopsko, ugotovili na poslanih delih kož 58 pozitivnih (garjastih) od skupno pregledanih 134 kož. Kože ali dele kož so pošiljali lovci iz LD Kranjska gora, Dovje in Jesenice. Struktura odstrela, starostna in spolna, je prikazana v poročilu štaba oziroma A. Mertlja (Lovec, št. 5/76).

O sami bolezni je bilo že dosti napisanega in povedanega na raznih sestankih štaba za preprečevanje gamsjih garij, vendar smo mnenja, da ne bo odveč ponoviti osnovno o razvoju gamsjih garij. Garjavost pri divjih živalih povzročajo majhni, za prosto oko nevidni kožni zajedavci iz rodu *Sarcoptes*. Skoraj vsaka vrsta divjadi ima svoje specifične povzročitelje garij, ki so prilagojeni le na živali določene vrste. V zadnjem času največkrat slišimo o garjavosti lisic in gamsov.

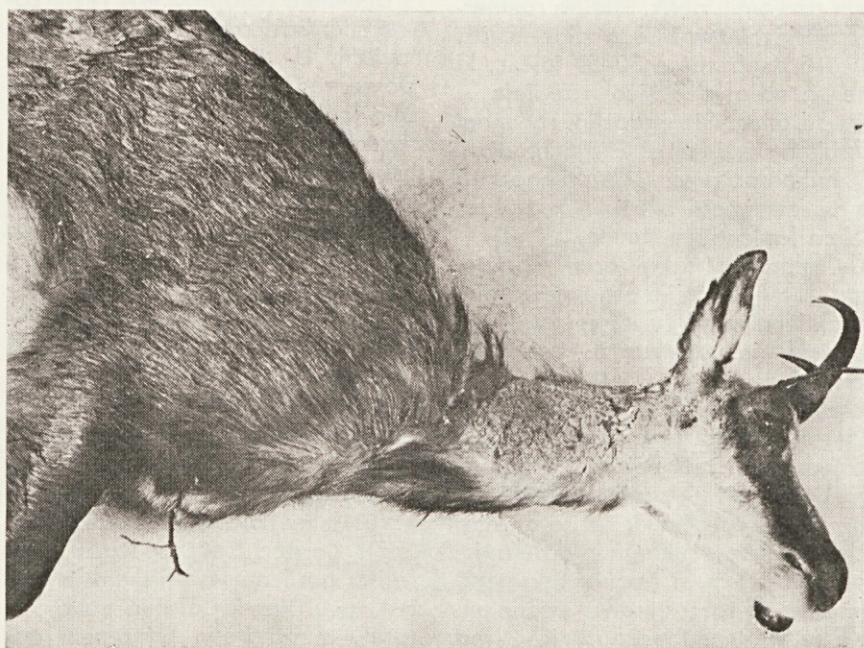
Gamsjo garjavost povzročajo »*Sarcoptes scabiei* var. *rupicaprae*«, kar pomeni garjavce, prilagojene gamsu. V literaturi je opisan (en) primer okužbe navadnega jelena (*Cervus elaphus*) s povzročitelji gamsjih garij, glede na ozko biološko sorodnost pa je z njimi možna okužba tudi domače koze in pri divjadi kozoroga (*Capra ibex*). Možno je, da se okuži tudi človek, ki pride v neposreden stik z obolelo živaljo, vendar so spremembe lokalnega značaja, ker so gamsji in lisičji garjavci v človekovi koži ne razmnožujejo.

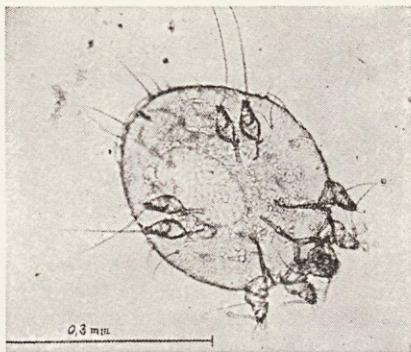
Pršice-garjavci se prenašajo z gamsa na gamsa neposredno, tj. z dotikom; možen pa je prenos tudi posredno na ležiščih, ob solnicah in krmilnicah, kjer pride do večjih zbiranj živali na majhnem prostoru. Na predmetih ali na tleh pršice živijo poleti 2–8 dni, pozimi pa 14–18 dni.

Ko pršice pridejo na svojega specifičnega gostitelja in je ta kakorkoli oslavljen, ali pa je število pršic zelo veliko, v prvi fazi dražijo

Gamsja garjavost – pogin v groznih bolečinah

Foto F. Ponti

Povzročitelj gamskih garij, pršica ali srbec *Sarcoptes scabiei rupicaprae*, trebušna stran

kožo do stopnjevanje roževinaste tvorbe. V tako nastali roževinasti plasti, ki je videti kot pojačen prhljaj, si pršice dolbejo gnezda, kjer povzročajo mehanično, deloma pa s svojimi izcedki, ki dražijo tkivo, nastajanje močno srbečih procesov. Te procese divjad čisto stopnjuje z drgnjenjem in praskanjem, hkrati pa prenaša garjavce tudi na druge dele kože. Pri naraščajočih oteklinah kože in izpadanju dlake se najprej tvorijo luska-ste hraste. Pozneje postanejo rjavo sive barve, z razpokano skorjasto površino, pod katero je tkivo svetlo rožnate barve in prepojeno s krvjo. Prve in najmočnejše spremembe smo opazili pri garjavih gamsih na spodnjem delu oprsja in trebušni steni. Na vsakem kvadratnem centimetru tako spremenjenega dela kože se (po literaturi) nahaja okoli 300 garjavcev ali njihovih razvojnih oblik. Spolno razmerje garjavcev je 1 : 1. Vsaka samica v 4–5 dneh znese 30–50 jajčec, ki se v odraslo pršico razvijejo v 10–15 dneh. S preprostim računom dobimo po 1 samici v 90 dneh okoli 1 milijon potomcev. Če pomnožimo s kv. centimetri okužene kože, dobimo fantastično število.

Če gledamo tako, nam postane tudi jasno, zakaj je osnovni in edini praktično izvedljiv ukrep v naravi: odstrel in odstranitev garjavih živali.

Opazanja lovcev in lovskih družin, kjer imajo okužene živali, govore o tem, kako težko in praktično nemogoče je spoznati na daljavo garjavo žival. Znaki, kot so drgnjenje, slabše premikanje in drgetanje, se pojavijo zelo pozno, takrat ko je gams že tako shiran in oslavljen, da se spremembe odražajo že na

celotnem organizmu. Preizkus nemškega avtorja z gamsi, okuženimi z garjami, je pokazal, da pogine do 80 % okuženega staleža.

Naslednje vprašanje, ki se nam zastavlja, je verjetno: Od kod garjavci in tako močne okužbe v tako kratkem času? Odgovor bi bil tale: tudi garjavci so del narave, kot so gamsi, ptice, žuželke, skratka vse živo. Pravimo, da so člen v biološki verigi, vendar s svojo specifično vlogo. V normalnih pogojih žive na živalih ali v naravi v tako imenovanem »komezalizmu«, odnosu živali dveh vrst, v katerem ena vrsta živi na račun druge, vendar jima ta način ne škodi. Ko pa pride do porušenega ravnotežja med njima zaradi nekih drugih činiteljev, ki organizem oslabijo, se ta odnos

spremeni v »parazitizem«. Takrat tudi mi opazimo te spremembe v obliki bolezni in končno poginov. Mogoče nam številke in struktura odstrelav, ki jih navaja štab za preprečevanje gamskih garij, povedo, kje so vzroki, ki so negativno vplivali na populacijo gamsov. Saj po kratkem časovnem obdobju kljub višini odstrela, ki je presegel bonitirani stalež, in kljub velikemu poginu gamsov opazijo te divjadi zopet več, kakor pa je prijavljen stalež. Vse to govori o očitni hiperpopulaciji.

Končno bi še rad opozoril lovce, da je po osnutku zakona o zdravstvenem varstvu živali gamsja garjavost bolezen, ki jo je treba obvezno prijaviti odgovornemu organu.

Gamsja garjavost na jugoslovanski strani Karavank

Miloš Kelih

V dnevnem časopisju in v reviji Lovci smo brali, da v Karavankah, v loviščih LD Kranjska gora in LD Dovje, redčijo gamsji rod garje. Te smo lahko že zdavnaj pričakovali. Neznosna pa je trditev, da je ta bolezen nastopila pri nas zaradi prevelike številčnosti in nepravilnega gospodarjenja s to divjadjo. Ta trditev še zdaleč ni resnična, pač pa žaljiva za vse slovensko lovstvo. Vsestransko je dokazano, da so garje prišle k nam iz sosednje Avstrije, kjer to nadlogo poznajo že od začetka 19. stoletja.

Pred nekako 20 leti, na medpokrajinski lovski konferenci na Bledu, je takratni predsednik avstrijske koroške lovske organizacije iz Beljaka, gospod Pintar, poročal o izbruhu garij na Avstrijskem in njih zatiranju. Vendar ni bilo govora o totalnem ali boljše popolnem od-

strelu vseh gamsov. Opozarjal je na nevarnost izbruha te bolezni v večjem obsegu. Med drugim je rekel, da gre epidemija svojo pot in je le vprašanje, kdaj se bo pojavila tudi drugod. Kajti ta bolezen se ne prenaša samo z dotikom živali, ampak jo lahko prenesejo tudi dlakasti, predvsem pa pernat mesojedi.

Iz objavljene skice I, iz knjige »Das Gamswild«, izpod peresa dr. Knavs, ki je izšla leta 1960, je razvidno, v kakšnem obsegu je bila ta bolezen takrat razširjena v Avstriji. Skica II, posneta iz druge izdaje knjige »Das Gamswild«, avtorjev Knavs in Schröderja, ki je bila izdana leta 1975, pa kaže razširitev garij 15 let kasneje, prav do jugoslovanske meje v Karavankah. Tako so se leta 1973 prvič garje pojavile v lovišču LD Kranjska

gora, na Tromeji, v manjšem predelu lovišča, imenovanem Petelinjek, kjer se je zadrževalo sicer manjše število prehodnih gamsov (ca. 18–20). Ta predel razmejuje od glavnega gamsjega lovišča široka dolina, po kateri se vije zelo prometna tranzitna cesta Podkoren–Avstrija.

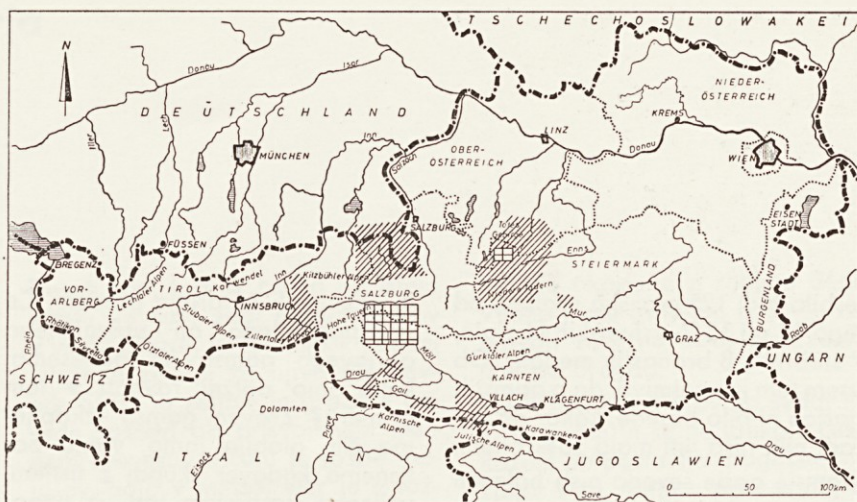
Da bi preprečili širjenje epidemije, so člani LD Kranjska gora v predelu Petelinjek postrelili vse dosegljive gamse z namenom, da napravijo prostorsko praznino. V delu gamsjega lovišča na drugi strani omenjene doline oziroma ceste pa so kot preventivni ukrep stalež gamsov močno razredčili, da preprečijo širjenje epidemije.

O teh ukrepih je bila že leta 1973 obveščena tudi avstrijska lovška organizacija v Beljaku, ki je obljubila, da se bo lotila potrebnih ukrepov (preberi članek V. Varičaka »Pojav gamsjih garij«, Lovec, št. 12/74). Toda ta bolezen se je po avstrijski strani Karavank širila dalje proti vzhodu in se po dveh letih iznenada pojavila v oddaljenosti ca. 20 km na jugoslovanski strani na Kepi, torej na meji lovišč LD Kranjska gora in LD Dovje (glej zemljevid v avgustovem Lovcu, stran 141).

Kako je prišlo do okužbe tudi na tem območju? Iz zanesljivih virov sem zvedel, da je dva dni pred močnim sneženjem, 15. 2. 1976, prišla z avstrijske strani na jugoslovansko stran na Kepi garjava gamsovska. Vest sem takoj posredoval Lovski zvezi Gorenjske v Kranj. V omenjenem predelu na jugoslovanski strani, imenovanem tudi »Belca–Graben«, je sedaj novo žarišče gamsjih garij.

Z ozirom na navedeno je štab za preprečevanje gamsjih garij pri LZ Gorenjske začel z novimi ukrepi. Glavna odločitev je padla: Streljati in stalež znižati za 40 % ter tudi v predelu Belca–Graben izvršiti totalen odstrel, da se napravi nova prostorska praznina.

Štab za preprečevanje gamsje gar-

Razširjenost gamsje garjavosti v Avstriji leta 1960. – Legenda: črtkano – gamsja garjavost; kvadrati – gamsja slepota

javosti je k sodelovanju ponovno pozval avstrijske lovce iz Beljaka. Ti so na sestanku v Kranjski gori (22. 1. 1976) s stališči našega štaba soglašali, toda čudno, da so bili njihovi ostri ukrepi za zatiranje te gamsje bolezni na avstrijskem Koroškem kmalu po tem sestanku razveljavljeni.

Tudi na avstrijskem Koroškem – okraj Beljak je bil namreč, 26. 9. 1974, izdan odlok, ki je odredil v določenih loviščih totalen odstrel oziroma zmanjšanje gamsjega staleža za 40 %. Dne 16. 2. 1976 pa je okraj Beljak odlok o totalnem odstrelu oziroma 40 % znižanju gamsjega staleža razveljavil in izdal novo odločbo, ki do nadaljnjega dovoljuje

skozi vse leto odstrel (samo!) bolnih in na boleznih sumljivih gamsov. O tem poroča »Der Kärntner Jäger (Koroški lovec)«, št. 14/76, pod velikim naslovom »Gamsräude auf jugoslawischer Seite der Karawanken (Gamsje garje na jugoslovanski strani Karavank)«. Nepoučeni bralec z naslova lahko sklepa, ko da je izvor te bolezni pri nas, v Jugoslaviji. Vsekakor še kako manjka v naslovu besedica »tudi«, saj imajo gamsje garje v Avstriji že dolga desetletja, medtem ko so se pri nas prvič pojavile pred tremi leti.

V začetku marca letos je bil – o tem so poročali avstrijski koroški časopisi – v Podljubelju pri Borovljah pregled trofej s štirih lovskogojitvenih območij. Ocenjenih

Razširjenost gamsje garjavosti v Avstriji leta 1975

je bilo tudi 125 gamskih rogljev, od tega 19 ali 15 % vrhunskih (4 zlate, 7 srebrnih, 8 bronastih medalj). Ob vsem tem je zanimivo, da o gamskih garjah ni bilo besede, kakor da zaradi njih niso niti malo zaskrbljeni.

Gamsje garje seveda niso bolezen samo na Avstrijskem in sedaj še pri nas, ampak jih imajo gamsi tudi v italijanskih Alpah, na Bavarskem itd. Ing. Mayr von Melnhof poroča z Bavarskega l. 1975 v lovskem glasilu Der Anblick, da se tamkaj stalno borijo s to boleznijo, vendar ne s totalnim odstrelom. Njihov gamsji stalež je razmeroma majhen. Leta 1974 so odstrelili 10,9 % od pomladanskega staleža in je bilo od skupno 2200 uplenjenih gamsov 360 ali 16 % garjavih.

Kakšni so moji zaključki iz vsega navedenega?

Da garjavost povzročajo pršice, srpci *Sarcoptes scabiei rupicaprae*, kako se razmnožujejo itd., o tem je v Lovcu napisanega že veliko. Toda ne bo odveč, če še in še poudarjamo, da je uplenjene in poginule garjave gamse treba prenašati (na pregled) v zaprtih polivinilastih vrečah, ker bi sicer ob prenosu stresali pršice po lovišču

in okuževali še druge predele. Če pa poginulega ali uplenjenega garjavega gamsa ne odnesemo, kako smo dolžni ravnati v tem primeru? Zraven gamsa izkoplje mo čim globljo jamo, vanjo potisnemo kadaver skupaj z listjem, vejicami, rastlinjem ipd. iz neposredne bližine, kjer se skoraj gotovo že nahajajo pršice – garjavci, ter vse to zažgemo. Najbolje je, da prej polijemo z bencinom, petrolejem ali terpentinom. Jamo skrbno zasujemo. Delo opravimo z rokavicami, ki jih po uporabi razkužimo. Zato naj bi imel vsak lovec v lovišču, okuženem z garjami, v nahrbtniku poleg gumijastih rokavic in priprave za kopanje tudi steklenico bencina, petroleja ali terpentina. Pri opisanem opravilu mora biti seveda skrajno pazljiv, da v gozdu ali na gorskem pašniku ne zaneti požara!

Menim, da je bil z ozirom na specifično lego Petelinjeka tamkaj popoln oziroma totalen odstrel strokovno upravičen, nikakor pa ne na območju novega žarišča Belca-Graben. Tak odstrel v tem predelu Karavank ni upravičen še zlasti zato, ker epidemija izvira z vrhov

Karavank, z avstrijske strani. Dokler se na avstrijski strani ne bodo lotili ostrejših ukrepov, bo tudi na naši strani vse prizadevanje jalovo. Če se bo ta bolezen širila dalje proti vzhodu, bi geografski in drugi pogoji dovoljevali ustvariti prostorsko praznino šele v ljubeljski kotlini. Sicer pa naj bi pri zatiranju te bolezni gamse čim manj vznemirjali, da z razganjanjem ne razširjamo garij. Trope je treba skrbno in natančno opazovati in bolne ter sumljive živali brez večjega vznemirjanja odstreliti. Zlasti je treba nameniti pozornost živalim, ki jih trop izloči. Tudi kozle samotarje, ki se pridno držijo določenega prostora, je treba skrbno opazovati in bolne seveda odstreliti, da v času prska ne bi prenesli bolezni v še neokužen trop.

Kako se obnašajo okužene oziroma bolne živali, je nazorno opisal V. Varičak v že omenjenem članku.

Pri zatiranju garjavosti bi se morali vsekakor posluževati dognanj in izkušenj strokovnjakov drugih dežel, kjer imajo opravka s to boleznijo že desetletja. Nikjer pa ne izvajajo totalnega odstrela, zato je forsiranje totalnega odstrela pri nas, ki smo tako rekoč brez izkušenj pri zatiranju te bolezni, škodljivo in skrajno neodgovorno eksperimentiranje, kakor je bil na primer pokol gamsov zaradi slepote. Tudi v Avstriji je leta 1958 izbruhnila gamsja slepota, ki pa je brez velikih odstrelov naslednje leto prešla. Treba se je tudi zamisliti ob omenjenem avstrijskem odloku o razveljavitvi odloka o totalnem odstrelu! Nekateri naši se tako radi zgledujejo pri Avstrijcih celo v primerih, ko je na voljo dovolj našega lastnega znanja na osnovi lastnih izkušenj. Zakaj se ne bi zgledovali glede zatiranja gamsje garjavosti, ko doma nimamo še nikakršnih lastnih izkušenj?! Narava je kruta, toda nadvse poštena, zato bi se morali, bolj kakor doslej, ravnati predvsem po njenih zgledih!

Samotarski goščar

Foto M. Langus

Plima zelenega morja

Skica s Kočevske

Janez Črnač

Motno se vrste redi na nasprotnem bregu pod Somovo goro, kakor po košnji silaka. Daleč so in še meglica prepušča le nejasno sliko prog in ploskev mlečno zelene barve, pa se zdi tu z roba rajhenavskega Roga, da je silak nakosil trave za rajinke rajhenavske vole.

Zbistri se, sonce razžre izparine in stvarnejše so s tem tudi misli in pogledi.

Je prisoten orjak – priroda?

Izostrijo se vrste grmovja in posameznih dreves, ki so med seboj razmaknjene, kolikor so bile široke parcele ali meje med lastniki na nekdanjih pašnikih, travnikih in njivah. Grmovje se je najprej zakoreninilo med zložaji kamenja, ki so ga znosili na kupe, ko so čistili površine. Tu so našli najprej zaščito pred koso leska, breza, lipa, tudi gaber in javor.

Pred šeststo leti so priseljenci iztrgali gozdu najboljša tla s tem, da so krčili gozd, požigali drevje in pobijali divjad, negovali in vzdrževali zemljo, ki je dajala obstanek desetim rodovom v času dozorevanja otrok v može in žene, do kleajočih starcev in stark.

Odšli so.

Na hitro in nestrpnih kretanj, sovražni, nekateri oklevajoče, drugi v želji, menda vsi v upanju. Pobesneli apokaliptični jezdec Adolf je s kopiti razsekal tudi na tem koščku zemlje ritem misli in dela in ga okužil s sovraštvom in mržnjo.

Šest stoletij so se merile moči človeka v svojih potrebah s silami prirode, z njenimi zakoni rasti in propadanja, medsebojnih razmerij med vsem živim in mrtvim. To ruvanje je oklenilo človeka s svojim žitjem v prirodi splet, ki je dajal ravnotežje v preoblikovani pokrajini.

Odšli so ljudje in navade, pa tudi zakoni dohodka so se menjali. Novi ljudje imamo nove račune, novi in pogosto računski so odnosi do zemlje.

Deseti rod, lastnik brazd na istem mestu, je čutil znoj desetih rodov v vsaki brazdi, je cenil vsak peden iztrgane zemlje za njivo ali travnik. Slišal je žaljive in grozeče besede sosedu ob prisvojenem mejnem drevesu, občutil je tožbe mejašev, hojo v mesto, kjer je v tožbah izgubljal zadnji denar. Koliko gorja za parobke, ki jih sedaj odva leska! Je kdo tam zavihtel orodje na sosedu, da je listje precejalo kri? Morda. Če že ne tu, pa gotovo drugje, ali tam zadaj, kjer je že gozd.

Vsega tega v nas ni. Ne more biti, čeprav ima tudi od nas vsak svoje

brazde okapane z znojem dedov. Vedno manj je takih, ki so še sami puščali znoj na obdelano zemljo, pač pa drugod.

Vsi ti tisoči hektarov so sedaj naši z razumom in še ne toliko s čustvi. Razum pa postavlja drugačne meje kakor srce. Meje v prirodi naj določa razum, oplemeniten s čustvi, nikar pa računarstvo po merah trenutka. Tudi tu pod Somovo goro mora razum sprejeti večne zakone prirode pri svojem delu.

Ni se nam potrebno tožariti za pedi zemlje, vedeti pa moramo, kaj naj bo s tisoči hektarov, če že poskušamo biti gospodarji prirode.

KRIVI LOVSKI KRST (Kozerija)

Ondan sem bral v časniku o prireditvi lovskega krsta. Prizadevna lovska družina je namreč, ne vem zakaj, najbrž zato, da bi si nabrala nekaj denarja, priredila javno lovsko zabavo s srnjo obaro in za posebno atrakcijo še lovski krst. Seveda niso pazabili povabiti na zabavo tudi novinarja našega osrednjega dnevnika, da bi »urbi et orbi« objavil ta velepomembni dogodek.

Novinarju je treba priznati, da je svojo nalogo odlično opravil. S hudo mušno in kar precej pikro ironijo si je privoščil lovce, njihovo lovsko kulturo, običaje in njihovo vlogo zaščitnikov narave, s katero se (prosto po novinarju) nezasluženo kitiijo. Novinar je tudi napisal, da je skupaj z najvztrajnejšimi lovci in gosti zdržal vse do zgodnjega jutra.

In kdo je kriv, da je novinar vrgel tako luč na nas lovce? Nihče drug kakor »prizadevni« lovci te lovske družine! Za nekaj tisočakov, ki so jih morebiti zaslužili, so se šli burkeže. Izkoristili so star, prадaven lovski običaj, iz njega napravili burko in jo šli poceni prodajat. Tudi so ti lovci običaj lovskega krsta tako popačili, da so »krstili« lovske kandidate, ki še nikoli niso pogledali srnjaka čez puškino cev, čeprav bi prireditelji morali vedeti, da lovski krst pritiče samo lovcem, ki so že uspešno prestali vse Scile in Karibde pripravništva, tedaj ko prvič in samostojno uplenijo divjad velikega lova.

Nič napačnega ne bi bilo, če bi na primer lovski kandidati plačali majhno »vstopnino« za med lovsko tovarišijo. Celo lepo bi bilo, če bi se ob tej priložnosti zbrali skupaj sami lovci, stari in mladi, in pokramljali ob kozarčku rujnega, v pristni lovski družbi. »Krstiti« kandidate na javni prireditvi pa je, milo rečeno, grdo!

Prireditelji tega »krivega« lovskega krsta so najbrž pozabili, kaj piše v lovskem priročniku: da je lovski krst star lovski običaj, ki ima svoje korenine v srednjem veku in ohranja nekaj simbolike sprejemanja mladih junakov v viteški stan. Nekateri pa v tem običaju pojmuemo poslednje ostanke predzgodovinskih običajev pralovcev, ko naj bi s takim obredom simbolično kaznovali lovca-uplenitelja za njegovo predrznost, da bi tako potolažili jezo lovskega božanstva. »V nobenem primeru pa se ta obred ne sme spremeniti v burko,« dobesedno piše v lovskem priročniku. Očitno je sicer, da ima ta lovski običaj na sebi še veliko prastare mistike, a prav zato, če naj ga še ohranjamo, ga vedno opravimo s častjo in dostojanstvom.

J. P.

Njegov pozdrav iz kočevskih revirjev

Foto J. Černač

Zato moramo vedeti, kako bomo ravnali, saj kdor ne ve, kam naj ga pripelje pot, ne zna zastaviti prvega koraka.

Človek je odšel in še odhaja.

Gozd in divjad se vračata.

Vračata se v kraje zdavnaj strohnelih panjev in sežganih debel, na mesto strohnelih teles svojih prednikov. Sile rasti in propadanja pa brez predaha snujejo in preoblikujejo tam, kjer se umakne roka, kjer popusti kosa, srp, motika, krivec. Zapuščanje obdelovalnih površin uničuje le sledi človekovega bivanja in briše njegova dela. Utoplajo se preznojeni razori, tisočkrat preklete strme poti in steze minulih rodov, kot bi priroda želela pregnati spomine in sledi na šeststo let občasnih porazov in umikanja pred silo človekovo.

Gozd že osvaja, več kot želimo, čeprav je naš zaveznik v tisočeri dobrotah. Morajo biti tudi jasa, log in travnate preproge z rožami in zelišči. Tako pestra pokrajina daje največ, kar želimo spletu vsega živega in sebi, človeku.

Tako velike spremembe sil v prirodi na Kočevskem, in ne samo tu, zahtevajo tudi spremenjeno misel-

nost o gospodarjenju. Vse je naše. To je tista prednost, da lahko z razumom določimo meje tako, da bodo najbolj prilagojene zakonom prirode in zadnjim človekovim težnjam po kakovosti življenja. Na velikih površinah lahko določimo, kje bodo pašniki in travniki za živino, kaj bomo prepustili za stanišča in pašo divjadi in katere površine naj spet objame gozd.

Naj pri tem upoštevamo prerokbe, da bo svet spet pestila lakota, ta pri nas že pozabljen tegoba? Na svetu je dovolj dobrin še za veliko večje število ljudi in za veliko let, le porazdeliti jih je treba. Človeštvo pestijo krize in vsako krstimo drugače, pa vendar je v svetu že od nekdaj le kriza razumnih in kulturnih odnosov. Razmere v svetu se hitro menjajo. Človeštvo si je ustvarilo ožilje, ki mu pretaka znanje, zavest, hrano in delo. Načela socializma osvajajo svet in so prisotna že skoraj v zadnji črnski vasi in v stebrih kapitalistične družbe. Ideje o enakosti in pomoči bodo prav gotovo prej enakomerno porazdelile dobrine sporazumno ali s silo, kot pa bo človek ponovno krčil gozdove in oral sedanjo le-

dino za svoj obstoj. Kdor še ne verjame v to, naj sprejme vsaj spremenjene odnose v naši družbi in v pretoku dobrin. Ni več potrebno, da si v vsaki vasi sami pridelajo vse in stkejo obleko, kar je bilo nujno še pred nekaj desetletji. Zato z razumom sprejmimo kot nujnost, da izločimo za obdelovanje le najboljšo zemljo, slabša in odmaknjena tla, četudi so bila pred desetletji in stoletji njive, pa prepustimo in vzdržujemo za divjad. Najbolj pusta in skalnata tla pa prepustimo gozdu.

Šele sedaj, ko je človek utesnjen in razrvan med zidovi in ga duši smrad in osamljenost, dojema milijone let star urbar prirode, v katerem ima vsako bitje svoje pravice bivanja in mora dajati svojo desetino sobitjem v življenjskih krogih družbe.

Ob sedanjem pogledu na nasprotni breg pa se več ne zdi, da so redi namenjene orjaškim rajhenavskim volom, pač pa jelenom, košutam in srnjadi v naših odprtih hlevih, ki bi v času morebitnih bojev prispevali tudi v obliki hrane svojo desetino našemu človeku.

Po lovskem svetu

Ali se rast populacije uravnava s hrano?

Na to vprašanje lahko najbolje odgovorimo, če si ogledamo zgodovino nekaterih živalskih populacij. Prvi takšen, sedaj že klasičen primer je človekov poskus, da bi uravnaval število čred koristne divjadi. Leta 1907 so začeli izvajati program uničevanja roparic v Kaibabskem nacionalnem gozdu na robu Velikega kanjona v Arizoni. Pume, volke in šakale so začeli loviti in pobijati z najbolj učinkovitimi metodami. Te roparice so napadale ovce in živino v sosednjih pokrajinah kakor tudi jelenjad v omenjenem gozdu.

Do leta 1910 se je čreda jelenov, ki je dolgo štela okoli 4000 živali, začela naglo večati. Opazovalci vedo, da je bila do leta 1918 prava eksplozija jelenje populacije, ker se je čreda povečala na okoli 30 000 živali. Program uničevanja roparic je uspel.

Biologi v ameriškem gozdnem ministrstvu so bili ponosni in srečni. Nekaj pa je bilo tudi takih, ki so dvomili v uspeh. Trdili so, da so se jeleni preveč razmnožili in je njihova populacija prevelika glede na hrano. Znanstveniki so razpravljali in se sestajali, medtem ko je program uničevanja roparic tekel dalje in je število jelenov naraščalo. Do leta 1923 so v Kaibabskem nacionalnem gozdu ubili že 674 pum, 11 volkov in 3000 šakalov. Tega leta je tudi 7 samostojnih raziskovalcev opozorilo gazdarsko ministrstvo ZDA na grozečo nevarnost. Čreda jelenov se je nenehno večala. V prvi polovici 1924 so to čredo ocenili že na 100 000 živali. Povečanje od 4000 na 100 000 jelenov v 17 letih je bila očitna zmaga pri uravnavanju števila divjadi.

Leta 1924 je bila zima v Kaibabskem nacionalnem gozdu zgodnja in huda. Snežna odeja je bila debela in temperature nizke. Ker je sneg pokrival vse več jelenje hrane, je postajalo njihovo področje vedno manjše. Zima leta 1925 je bila prav takšna. V dolgih in mrzlih zimah 1924 in 1925 z obilico

snega je 60 000 jelenov poginilo od lakote. Nesreča je končno prišla. Zmaga v uravnavanju števila divjadi je postala klasičen primer neuspeha.

V tem primeru je bila količina hrane, ki jo je imela na voljo vedno večja populacija, omejena. Prišli sta lakota in bolezen in uničili veliko jelenov. Prehrana pa vendarle ni omejevala števila jelenov, preden so odstranili roparice.

(Iz knjige Razvoj življenja od molekule do človeka, ki jo je pri nas izdala DZS leta 1974, v ZDA pa je ta knjiga izšla leta 1968.)

ZIVINOREJA Z DAMJEKI?

Na poskusnem posestvu deželne gospodarske zbornice iz Bonna, pri mestu Kleve, se pase 113 damjekov. Ideja prihaja od profesorja Güntherja Reinkena, uslužbenca omenjene institucije.

Poizkus gojitve damjekov na gospodarskih površinah naj reši dva problema. V Zvezni rep. Nemčiji so kmetje v zadnjih letih prenehali gospodariti na okoli 300 000 ha. Površine so neobdelane, bohoti se plevel in razni škodljivci ogrožajo sosednja obdelana področja. Problem bi bil rešljiv, če bi se posrečilo pritegniti kmetovalce k donosnemu gospodarjenju s temi površinami. Tu se ponuja gojitev divjadi zaradi »lahke oskrbe« in ugodnih cen divjačine (mesa). Po raznih presojah so se odločili za damjeka, ker je posebno neobčutljiv za vreme in bolezni, prilagodljiv na pašo, daje okusnejše meso kot govedo in pričakujejo večji prirastek kakor pri ovcah ali govedu. Hlevi niso potrebni in tudi poraba hrane je manjša.

Zanimivo je, da je veliko kmetov, ko so izvedeli za omenjeni poizkus, nabavilo damjeke. Prof. Reinken svari pred preuranjenimi investicijami, ker poizkus še ni kon-

čan in še ni zanesljivih rezultatov, ne nazadnje tudi zato, ker radovedneži poskusne živali močno nadlegujejo, krmijo itd.

Neizpodbitno pa je dejstvo, da daje damjek okusno, lahko prebavljivo meso. Kdo ne pozna specialitet, kot sta srnji hrbet in jelenov ragu, z rdečim zeljem ali lisčkami? Svinjska pečenka in »dunajski« dobivata torej tekmeča!

Aleksander Pajtler

KAKO LOVIJO AMERIŠKEGA LEVA – PUMO

Ta velika mačka – pravijo ji tudi gorski lev – puma je bila nedavno tega še »škodljivec«, sedaj pa je spoštovana divjad, za katere odstrel je treba odšteti (preračunano) od 800 do 2300 (novih) dinarjev, pač glede na to, v kateri zvezni državi ZDA je žival uplenjena; omenjeno vsoto plačajo le gostujoči lovci iz drugih zveznih držav. Gotovo je, da je puma tudi »škod-

V RUKU

Darko Vadnjak

Ko luna ugaša v jutra sivini in zvezda zadnja potone v daljavi, v temnem gozdu na senčni planjavi zbudi se ljubezen mogočni divjadi.

Svetla zarja zasiže čez plan, mogočno stopi na gozdno ravan. Srce kipi mu – vroča je kri, za svoje kraljestvo v ljubezni gori.

V daljavi začuje se tekmeča glas. Naproti mu zdirja – lomi kot plaz. Toda tekmeč je zginil, tišina je tu. Mar zgrešil je jaso? Ga ni bilo tu?

Prepozno prevaro človeka spozna, strel že odmeva s pobočij gora. Kvišku plane, zadnjič mu zažari oko, ko lovčeva krogla predre mu telo.

ljičec«, vsaj z zornega kota rančarjev. Nekaterim uničijo ti levi tudi za več tisoč dolarjev vrednosti goveda in drobnice letno. Znan je tudi primer, ko je gorski lev, neizzvan, napadel človeka, ga ubil in žrl njegovo meso.

Najboljši lov na pumo je v Arizoni, Utahu in Idahu, pa tudi v Coloradu, Oregonu, Novi Mehiki, Washingtonu in še kje. Lovopust na splošno ni vpeljan, kjer pa so ga uvedli, se od ene zvezne države do druge razlikuje. Lovci-športniki, ki žele upleniti gorskega leva, pravzaprav to poskusiti, se obrnejo na lovske vodiče. Ti zelo dobro poznajo teren in razmere ter organizirajo celoten lov, vključno s psi. Lovski pohod traja nekako teden dni, vendar tudi najboljši lovski vodiči v tem času ne morejo zagotoviti uplenitve. Lov je zelo težaven, po težkem, strmem skalnatem te-

renu, kjer se puma mnogokrat izmuzne.

Športni lovec in lovec vodnik sta na konjih ali mulah, pred njima pa je glavni »lovec« – gruča prvovrstnih psov, katerih naloga je najti leva ter ga pregnati na drevo; tu ga lovec, če je vse po sreči, ustrelji. Posebno važna lastnost teh psov je glasnost, da pumo na drevesu tudi oblaajo. Psi morajo biti obenem hrabri in previdni, seveda pa tudi izkušeni. Prvovrsten pes za lov na pumo lahko velja (preračunano) čez 30 000 dinarjev. Zgodi se, da se kak lev naveliča preganjanja in se obrne nazaj – proti psom, da bi jih naučil »kozjih molitvic«. V takem primeru je previdnost psov seveda zelo umestna.

Ko – in če – je lev enkrat na drevesu, pod njim pa gruča psov, nastopi lovec v zadnjem dejanju lova (če seveda ne upoštevamo »zad-

njega pogona«, ki se mu menda tudi v Ameriki ne odrečejo?!). Nekoliko presenetljivo je, da pripočajo kot odstrelno orožje revolver velikega kalibra, namreč 9 do 11,5 mm (.357 magnum, .41 magnum, .44 magnum, .44 special itd.). To predvsem zaradi formata in manjše teže, strelna razdalja pa je tako kratka in tarča je več ali manj nepremična (treba je pripomniti, da uporabljajo v ZDA samokrese precej tudi za lov na divjad raznih drugih vrst). Če pa lovec uporablja puško, je to največkrat risanica-karabinka, ki jo je moč enostavno transportirati v toku ob sedlu; najznačilnejši predstavnik te kategorije je Winchester, kal. 7,62 × 51 R (.30–30).

Lovca stane takšen 5–6 dnevni »safari« vsaj 8000 dinarjev. Možnost uplenitve je 50 : 50. Nekateri nepošteni lovci-vodniki »postrežejo« lovskemu gostu kar z levom, ki ga za tako priložnost pripravijo kar v kletki(!). Včasih je tak revež vzrejen celo z drogami. Takšen »lov« seveda nima pravega pomena; na srečo pa lahko pozoren opazovalec po levovem obnašanju dokaj natančno ugotovi, ali je lev pravi ali pa le »udomačen« nadomestek. No, k sreči so lovski vodiči na splošno pošteni in pripravijo nepozaben lov, poln športnega užitka.

Janez Hartman

Vir: Wooters, John: The American Lion; v: Guns & Ammo, junij 1974.

Lev v Somaliji pripada živalskim vrstam, ki jih je dovoljeno loviti samo na podlagi posebne dovolilnice. Izjemoma je dovoljeno leva upleniti tudi brez nje, če povzroča škodo na domači živini

Foto V. Šuligoj

INVAZIJA STEKLIN

Steklino smo v Sloveniji zatrli, smo brali v avgustovem Lovcu preteklega leta. To sporočilo je dala republiška veterinarska uprava v Ljubljani in podpisal ga je dr. Karel Gošler. V njem smo tudi brali, da so odpravljeni vsi ostrejši veterinarsko-sanitarni ukrepi, ki jih je predpisovala Odredba o prepre-

Uplenjen 9. sept. 1967 v madžarskem lovišču Labod, 30 km od Velike Kaniže. Okuhano rogovje je dan po uplenitvi tehtalo 14 kg. Doseglo je 246,13 točke in bilo drugo najmočnejše na mednarodni lovski razstavi v Novem Sadu l. 1967. Upodobljeno je bilo na emblemu svetovne lovske razstave v Budimpešti l. 1971

Foto dr. L. Studinka

čevanju in izkoreninjenju stekline (Uradni list SRS, št. 35/73).

Potemtakem smo lahko zadovoljni. Moramo pa ostati budni, kajti pohod stekline po Evropi, od vzhoda proti zahodu, še ni pri kraju. Vendar ni razlogov za vznemirjenje, ker smo – sem spadajo tudi lovci – sposobni držati situacijo v rokah.

Drugače pa je pri sosedih v Italiji. Tam so pojav stekline na njenih mejah s pridom izkoristili senzacija željni novinarji, ki so ga razbohotili do takih razsežnosti, da je prebivalce izpostavljenih predelov zajela prava panika.

Poglejmo, kaj je 4. marca 1976 objavil milanski tednik *Domenica del Corriere*. Že na prvi strani, pri napovedi vsebine, je napisano:

»Ali bodo res mačke čez leto dni nevarne človeku?«

V samem dve polni strani dolgem članku pa so res vznemirljivi podatki, da so v Švici samo v obdobju od 1. julija do 30. septembra 1975, od 817 najdenih trupel pogi-

nulih živali (iz članka ni moč razbrati, katerih živali) ugotovili kar 432 steklih. Pisec pravilno sklepa, da potemtakem smemo to število mirne duše pomnožiti vsaj s tri. To pa ni več šala, razlog za vznemirjenost je še kako utemeljen! Žal pa je v članku toliko senzacionalnih primesi, da sami stvari prav gotovo niso v korist. Iz vsega tega sem izbral nekaj »cvetk«. Takole piše:

»S hitrostjo 120 km na leto se je steklina razlila, kot oljni madež, iz daljne Sibiriije po Evropi in je v četrt stoletja prišla do nas...

Volkovi ruskih step so okužili poljske lisice in te so vdrle v Vzhodno Nemčijo, Češkoslovaško, kjer so nevarnost v začetku podcenjevali, zato so se hudo ušeli...

Steklina je nezadržno lezla naprej, prešla Ren in čez 2000 m visok gorski prelaz Oberalppass vdrila v Švico. Zdaj je samo še 100 km oddaljena od Milana...

Krdela besnih, okuženih lisic na

tej svoji poti napadajo in grizejo vse: pse, mačke, ovce, vole, konje; ubijajo ljudi in živali. In ta pohod ni zaustavljen...«

Nato člankar piše o tem, kaj bi bilo treba storiti. Seveda se mu zdi še najbolj učinkovit cianovodik. a hkrati pove, da imajo proti temu strupu pomisleke nekateri lovci in biologi. Nasprotujejo mu tudi društva za varstvo živali. Nato obširno opisuje predlog nekega veterinarja, ki pa se zdi prav toliko zabaven kot neučinkovit. Veterinar predlaga nič manj in nič več, ko da bi vse lisice signalni v ustrezne obore, ki naj bi imele posebne izhode, koder bi mogle spet v svobodo. Toda ob teh izhodih naj bi bila montirana posebna naprava, ki bi avtomatsko cepila proti steklini vsako lisico.

Veterinar je menda dal to napravo že patentirati...

J. P.

Lovski oprtnik

Primerjave odstrelav srnjadi in gamsov – za premislek

Prva primerjava: Koliko srnjadi je bilo odstreljeno v lovskem letu 1974/75 v Sloveniji in koliko v Avstriji? Odgovor nam daje tabela I. Slovenija meri okrog 20 000 km² (2 milijona ha).* Avstrija meri okrog 80 000 km² (8 milijonov ha).** Boljše prirodne pogoje za srnjad ima Slovenija. Avstrija je površinsko 4 krat večja od Slovenije, njen odstrel srnjadi pa je 11 krat večji! Ob enaki intenziteti odstrela srnjadi, kot je v Avstriji, bi Slovenija morala letno odstreliti 47 246 srnjadi namesto sedanjih 17 000! Vprašanje bi lahko bilo: Kako pri nas gospoda-

* SR Slovenija meri točno 20 251 km².

** Avstrija meri točno 83 849 km² Ur.

rimo s srnjadjo? Sicer pa beri o tem v Lovcu, 1969, 52/9, str. 266–269!

Tistim, ki pri tem mislijo, da bodo Avstrijci zdaj zdaj ostali brez srnjadi, še tole: Leta 1966 so odstrelili 138 642 srnjadi (Slovenija v istem letu 10 468); od tedaj dalje stalno zvišujejo odstrel.

Druga primerjava: Razlika v relativnih številih odstreljene srnjadi v gojitvenih loviščih Slovenije (Lovec, št. 3/1976, stran 77 in 78) v lovskem letu 1974/75 je prikazana v tabeli II.

V vsej Avstriji na 100 ha površine odstrela 2,36 srnjadi, v NDR celo 3,0.

Številke same zase govore in ne rabijo komentarja. Posebej velja še naglasiti, da so staleži srnjadi v resnici 2 do 3 krat večji od javljenih, kar je splošno znano. Vprašanje bi bilo lahko: Kako v gojitvenih loviščih gospodarijo s srnjadjo?

Nazadnje še podatki o odstrelu gamsov v Avstriji v lov. letu 1974/75; citirano iz Oesterr. statistische Zentralamt, Wien, Abt. Agrarstatistik:

V tem letu je bilo odstreljenih gamsov – kozlov 8236, koz 8762, mladičev obeh spolov 2171, skupaj 19 169. Slovenija – skupaj 1479, cit. po gradivu LZS za občni zbor oz. skupščino LZS aprila 1976, od tega kozlov 790, koz 593, mladičev obeh spolov 96.

S. V.

Kult orožja?

Že od njega dni, ko se je pojavila lovska puška, so lastniki le-teh gledali na to, da so bile lepo okrašene, celo preobitno s srebrom in zlatom. No, takrat so več dajali na zunanost kakor na zanesljivo delovanje. Toda za dober strel je potrebna dobra puška in v dobrem stanju. S časom je puška postajala tudi lažja, kajti človek je postajal z napredkom tehnike bolj mehkužen, telesno šibkejši. Dandanes sicer vemo, da s težjim orožjem točneje zadevamo, vendar kljub temu težimo k čim lažjemu orožju, da nam pri lovu preveč ne obremenjuje roke in ne utruja telesa.

Ob želji po lahki puški je bilo končno potrebno, da je človek začel ugotavljati varnost orožja in ga opremljati s predpisanimi žigi. Zato najdemo na ceveh in glavi sedanje puške znake, ki nam ob dobrem stanju orožja in primernem naboju jamčijo varno uporabo. K temu naj seveda dodamo, da mora biti cev ob streljanju prosta, kajti če je v njej ovira (zemlja, sneg, celo vodne kaplje), potem pri sedanjih pritiskih noben žig ne pomaga. Kajti že pri šibrenicah nastanejo nad dvestokrat večji pritiski kot so v avtomobilski gumi. Zato niti malo ni smešno, če pogledamo skozi cev, preden puško nabašemo, in se prepričamo, če je brez ovir. Sicer je dandanes razmeroma malo nesreč zaradi slabih pušk, ker so v uporabi večinoma nove oziroma dobro ohranjene. K temu so pripomogle tudi cene, ki so tudi puškam sorazmerno veliko nižje kakor pred vojno, kar je zasluga novih, celo avtomatičnih iz-

delovalnih strojev. Take puške so tako rekoč neke vrste konfekcija z malo ročnega dela in je pri šibrenicah zadržana navadno le 1/2 in 1/1, kar za lov ni vedno idealno. Če je pa puška izdelana po individualnem naročilu z mnogo ročnega dela, postane neverjetno draga. Naročniki takih pušk so le osebe s posebno debelimi denarnicami. Tako naročena in izdelana šibrenica je na kakršno koli zadržko, s kopitom po meri in z gravuro, ki povzdigne videz puške. Vendar je delavnic, ki izdelujejo puške po individualnih naročilih, zelo malo in so njihovi izdelki zelo dragi. Poleg tega pa morate na naročeno puško čakati tudi leto in več.

V angleški delavnici stane individualno naročena dvocevka s priveznjenima cevema precej starih milijonov dinarjev oziroma toliko kakor boljši avtomobil. Zmernejši ljubitelji boljšega orožja so tisti, ki si nabavijo drago tovarniško orožje in ga dajo ročno dodelati, spremeniti vrtnanje (zadržko), zlasti pa ga opremiti z gravuro. Takšne želje pa mimogrede lahko spremenijo ceno puški, npr. od poldruga starega milijona na šest milijonov.

Puške takšne izdelave imajo plemenit videz, česar mnogi, ki se za to ne zanimajo, niti ne opazijo. Poprečen človek je zadovoljen s strojno izdelano puško, ki pri nabavi preveč ne obremeni njegovega proračuna.

Vsako orožje pa moramo, naj bo drago ali poceni, vzdrževati v dobrem stanju, ne samo iz varnostnih razlogov, temveč tudi iz estetskih. Slab vtis napravi lovec, ki se v družbi pojavi z zanemarjeno puško. Ne sme nam biti žal izdatkov za čistilne priprave in dobro olje za čiščenje orožja, brez kisline, ki nagrizuje železo. Uporabljamo tudi tekočine, ki razstaplajo ostanke svinca in drugo v cevi. Po uporabi teh tekočin moramo cevi vedno dobro naoljiti.

Vsak lovec se lahko ponaša s svojim orožjem, pri tem je pa važnejše, da je orožje »urejeno« in po uporabi vedno očiščeno, kakor pa da je samo dragocene izdelave.

Tabela I

Deželi	Odstreljena srnjad v letu 1974/75	Od tega		
		srnjakov	srn	mladičev (obeh spolov)
Slovenija (Lovec, št. 4/1976)	17 000	7 552	5 993	3 455
Avstrija Oesterr. statist. Zentralamt, Abt. Agrarstatistik)	188 984	80 026	57 850	51 108

Tabela II

Gojitvena lovišča	Površina v ha	Odstrel srnjadi v lov. letu 1974/75	Odstrel na 100 ha površine	Odstrel v odnosu na stalež v %
Triglav	58 500	174	0,30	12
Kozorog	50 850	276	0,54	25
Medved	43 000	373	0,87	40
Pohorje	32 650	184	0,56	23
Fazan	14 390	35	0,38	28
Kompas	12 500	116	0,93	30
Jelen	27 580	109	0,39	29

Lovska dolžnost in predpis tudi zahtevata, da ima lastnik orožje s strelivom pod ključem. Pravemu lovcu mora orožje pomeniti več kakor katerikoli predmet. Če lovec ob svojem orožju čuti posebno zadovoljstvo in je ob njem na svoj način srečen, je mar to že kult orožja?

Ludvik Marič

Prvič sam na lovu

(Naloga na izpitu za sprejem v dopisno lovsko šolo)

Bil je vroč julijski dan. Vročina je pritiskala, da sem si brisal znoj, ki mi je polzel po obrazu. Puška je postajala vedno težja, srajca se mi je lepila na hrbet, vendar nisem odnehal.

Že dolgo sem ga poznal. Bil je šesterak, po oceni izkušenejšega lovca star več kakor šest let. Dobil sem dovoljenje, da ga lahko odstrelim. Še hitreje sem stopil, a srce mi je postajalo nemirno, kajti zelo sem se že približal njegovemu okolišu. Že med potjo sem si izbral mesto, kjer bom klical.

Prispel sem s tihimi koraki, odložil puško, nahrbtnik in sedel na štor. S smreke me je pozdravila šoja s svojim hreščečim glasom. Prav nič mi ni bilo ljubo, da je opozarjala okolico na moj prihod. Šoja je gozdni policaj. Prav nič rad je nisem poslušal, saj sem vedel, da jo sliši tudi on. Bom nekoliko dlje počakal, sem pomislil, da se vse umiri.

Šoja je odletela in sparjeno ozračje je molčalo med vrhovi dreves. Dolgo, skoraj celo uro sem tiho sedel. Potem sem zapiskal. Po mojem mnenju zelo prepričljivo in zapeljivo. A vse je ostalo mirno, le žuželka je brnela skozi ozračje. Ponovno sem prislonil piščalko k ustom in izvabil nežne klice srne, ki vabi srnjaka. Zopet se na moje klicanje ni nič premaknilo. Zgubljal sem že zaupanje v svojo sposobnost. Samo še enkrat, sem sklenil, in odpiskal sem nežni piv, piv, piv.

Nisem še odložil piščalke, ko ga zagledam. K očem dvig-

nem daljnogled. On je, moj stari znanec! Previdno se bliža, z nosom pri tleh. Njegov občutljivi nos išče sledi srne, ki ga je klicala. Prižmem kopito k licu, a puška je težka in nemirna. Križec v daljnogledu se nikakor noče umiriti na njegovem plečetu. Samo še štirideset korakov je od mene, ko obstane. Ne smem več čakati! Še enkrat pritisnem kopito k licu, zadržim dih in sprožim. Pognal se je kvišku, naredil tri skoke, zadnje v svojem življenju, in obležal.

Srce mi je razbijalo v grlu. Stopil sem do njega. Občutil sem isto, kar je pred menoj ob uplenitvi občutilo že na tisoče lovcev: veselje sladkega vina se je mešalo z grenkim pelinom krivde. Ko sem mu v usta dajal zadnji grizljaj, me je obšlo kesanje, češ da sem oskrnil naravo, katere del je bil šest ali več let. Prisvojil sem si njegovo rogovje, kakor si utrga otrok cvet na polju – brez zlobe v svojem srcu. Čuden stvar je človek: volčja bit in božanska milina sta hkrati v njem!

S težkim srcem in z razdvojenimi mislimi sem si ga oprtal ter odšel z njim v dolino. Kadar se ozrem v njegovo rogovje doma na steni, ga zopet vidim, kako se mi približuje in kako po strelu ugaša njegovo življenje.

Vojko Šemrov

Premije kranjskega deželnega odbora za ubite zveri in stekle pse v letu 1876

Pri prebiranju stenografskih zapisov o obravnavah deželnega odbora kranjskega v Ljubljani iz leta 1877 sem našel tudi tabelo »Pregled premij, katere je izplačal deželni odbor za leto 1876 za postreljene ali ubite dereče (divje) zveri in pokončane stekle pse«. Ker bodo ti podatki najbrž zanimali naše lovce, sem jih izpisal. Zanimive so višine premij in število pobitih živali.

Na ozemlju okrajnega glavarstva Postojne so bili v tem letu pokončani 3 stekli

Pohorska košuta

Foto F. Škulj

psi, za katere so izplačali po 10 goldinarjev (cena za 1 vola je bila takrat okoli 60 goldinarjev, pripomba M. D.).

Okrajno glavarstvo v Črnomlju je izplačalo premije za 4 volkove, 2 volkulji in 5 steklih psov. Za volkove po 10 do 20 gld, za volkulje po 25 gld, za stekle pse po 10 gld.

Okrajno glavarstvo v Kočevju je plačalo premije za 2 medveda, 3 medvedke, 2 volka. Za medvede po 30 gld, za medvedke po 40 gld, za volkove po 20 gld.

Krško okrajno glavarstvo je plačalo premijo le za 1 volka v višini 10 gld.

Okrajno glavarstvo Ljubljana-okolica je izplačalo po 20 gld za 2 ustreljena volka in 10 gld za ubitega steklega psa.

Na ozemlju okrajnega glavarstva Logatec sta bila ustreljena 2 medveda, za kar je glavarstvo plačalo premiji po 30 gld, za 5 volkov po 10 gld in za 1 volkuljo 25 gld.

Okrajno glavarstvo v Novem mestu je izplačalo 40 gld za ustreljeno medvedko, 20 gld za ustreljenega volka in 25 gld za ustreljeno volkuljo.

Skupno je bilo na ozemlju Vojvodine Kranjske za leto 1876 izplačanih 650 goldinarjev za 4 medvede, 4 medvedke, 15 volkov, 4 volkulje in 9 steklih psov.

Dr. Milan Dolenc

Vprašanja - odgovori

Kako strojimo poljske kože

Vprašanje:

Sem lovec, hkrati pa tudi polhar. Vsako leto ulovim večje število polhov. Škoda je, da mi poljske kože propadejo, ker ne znam strojiti. V bodoče naj se to ne bi več zgodilo. Zato sem se obrnil na več preparatorjev in strojarjev v bližnji in daljni okolici, od katerih pa nisem dobil ustreznih navodil. Nekateri so mi svetovali takšne kemikalije, nekateri drugačne, jaz pa sem pri svojih poskusih strojenja doživljal neuspehe.

Uredništvo prosim, da bi v Lovcu objavilo pravšno navodilo za strojenje poljskih kožic. Prepričan sem, da bi s tem ustreglo tudi več drugim lovcem in polharjem, ki bi radi doma sami strojili poljske kože.

Adam Iztok,
LD Logatec

Odgovor:

Strojenje svežih poljskih kožic se nekoliko razlikuje od strojenja posušenih.

Sveže kože čimprej po odiranju namočimo 1 uro v vodi z 20° C. Potem z nožem odstranimo z mesne strani

vso maščobo in ostanke mesa. To je zelo važno in zato se moramo potruditi, da delo res temeljito opravimo. Če hočemo ustrojiti posušene kožice, jih najprej namočimo v vodi z 20–25°C, z dodatkom kuhinjske soli 5–10 g na liter. Take kožice namakamo čez noč, to je 16 do 20 ur. Čas odmakanja je odvisen od intenzivnosti sušenja in starosti posušenih kožic. Nekateri polharji po odiranju kožice odimijo, kar pa je velika napaka, saj okajenih kožic ni moč ustrojiti. Ko se kožice odmočijo, dobro očistimo mesno stran, prav tako kot pri svežih. Za to delo uporabimo neoster nož in kožice polagamo na mehko podlago, najbolje na gumijasto. Ob tem opravilu kožice prerežemo vzdolž po trebušni strani.

Ko smo temeljito odstranili maščobo in ostanke mesa, kožice operemo ali odmastimo. To naredimo v vodi, 35°C, z dodatkom sredstev za odmaščevanje. Ker pa teh sredstev doma navadno nimamo, si lahko pomagamo tudi z milom ali s pralnim praškom. V milnici ali v vodi s praškom (2 do 3 g v litru) kožice mešamo 15 minut. Po-

tem kožice večkrat temeljito speremo v mrzli ali mlačni vodi in jih dobro odcedimo. Sledi strojenje, ki ga lahko izvedemo na več načinov, odvisno seveda od tega, katere kemikalije imamo na razpolago. Ker vsak nima možnosti, da bi dobil sredstva za strojenje, ki jih uporabljajo v industriji, bom opisal enostavnejšo postopka. Pri obeh načinih strojenja računamo za vsakih 5 kožic 1 l tekočine.

1. Strojenje s pšeničnimi otrobi

Pol kilograma pšeničnih otrobov namočimo v 5 l vroče vode in pustimo 3 dni, da se namočeni otrobi dobro skisajo. Potem dodamo 150 g kuhinjske soli in dobro premešamo. Odmočene, očiščene in dobro oprane kožice sedaj damo v to raztopino. V skisanih otrobih pustimo kožice teden dni in vsak dan jih dobro premešamo. Po tednu dni kožice vzamemo iz otrobov in jih obesimo na vrv. Med sušenjem jih večkrat ročno pretegnemo na širino in dolžino. Posušene kožice dobro otresemo in skrtačimo.

2. Strojenje z belim galunom
Kožice, pripravljene za strojenje, položimo v raztopino (na liter vode 5 g belega galuna in 20 g kuhinjske soli). V tej raztopini pustimo kožice 3 dni in jih vsak dan večkrat premešamo. Ustrojene in dobro odtečene kožice premežemo po mesni strani z mešanico jajčnega rumenjaka in jedilnega olja. Mešanico naredimo iz 2 jajčnih rumenjakov, 2 žlic jedilnega olja in 1 dl vode pri 30°C. Premazane kožice sušimo na vrvi pri sobni temperaturi. Med sušenjem jih večkrat ročno pretegnemo na širino in dolžino.

Kožice pa bodo bolj čiste in dlaka lepša, če si pomagamo po prvem ali drugem načinu strojenja in še pred sušenjem takole: V čisto plastično ali kovinsko škatlo damo bukovno žaganje, z dodatkom nekaj bencina, in kožice. Škatla mora biti dovolj velika in ne seveda povsem polna žaganja in kožic. Škatlo stresamo pol ure in kožice poberemo iz nje, jih otresemo in potegnemo na dolžino. Potem kožice na vrvi posušimo, nakar jih dobro skrtačimo in še enkrat pretegnemo.

Če komu ne bi uspelo izdelati na opisana načina dobrega poljšjega krzna, naj se obrne na moj naslov:

Jože Urankar,
Bistriška n. h.
61230 Domžale

Jubilanti

Aloju Špilerju so rojenice 7. junija 1916 v Anovcu pri Krškem zraven zibelke položile tudi lovski klobuk. Kot kmečki sin je že v mladosti okušal izkoriščanje vladajočega razreda.

Ko je okupatorjeva peta še posebno trdo prizadela njegov rojstni kraj, se je zavedel, kje je njegovo mesto. Postal je borec v Kozjanskem odredu in se kot tak udeležil bojnega pohoda Bohor –

Prekmurje ter v osvobojeni Murski Soboti postal komandant mesta.

Po osvoboditvi je do upokojitve leta 1965 po raznih krajih Slovenije služil v UJV, zadnjih 8 let pa kot komandir milice v Radovljici. Za svoje požrtvovalno poklicno delo je bil odlikovan z redom dela s srebrnim vencem.

Od leta 1949 se je tudi udeleževal v lovski organizaciji, v raznih lov. družinah – kamor ga je pač vodila službena pot – tako v LD Slov. Gradec, LD Sl. Bistrica, LD Kropa – v vseh je opravljal tajniške posle in končno se je bil »ustavil« v LD Begunjsčica, kjer je bil član discipl. razsodišča in vodja strelstva. LD mu je za uspešno delo v lovstvu podelila v znak priznanja diplomo.

Našemu dragemu Alojzu iskreno želimo ob njegovi 60-letnici, da bi še dolgo hodil po naših lepih lovskih stezah.

Lovci LD Begunjsčica

Franjo Sok – sedemdesetletnik

Rojen je bil 4. 12. 1905 v Mali vasi na Sp. Ptujskem polju, kjer sedaj gradijo hidroelektrarno Drava II. Osnovno šolo je obiskoval v Gorišnici (Marjeti), gimnazijo v Ptuj, pravno fakulteto pa je dovršil v Zagrebu. Vojna ga je zajela v Rogatcu kot notarskega kandidata. Ob kapitulaciji stare Jugoslavije je bil zajet kot rezervni oficir in odveden v nemško ujetništvo. Ko se je vrnil v domače kraje in so mu bila tla prevročna zaradi sodelovanja v NOB, je odšel v partizane. Po vojni je bil član senata vojaškega sodišča na Celju, nato predsednik okrajnega sodišča v Slov. Konjicah in predsednik okrožnega sodišča v Celju. Službena doba se mu je iztekla kot sodniku vrhovnega sodišča v Ljubljani.

Njegovo lovsko udejstvovanje se začne nekaj let pred drugo svetovno vojno v obsojenskih krajih. Po vojni je bil ustanovni član LD Črešnjevec, nato član in starešina LD Slov. Konjice, potem član LD Celje in končno LD

Polh gre nad želod

Foto I. Popit

Brezovica pri Ljubljani. Predsednik Okrajne lovske zveze Celje je bil skoraj 10 let, starešina LD Brezovica pa 19 let. Poleg tega je bil član UO Lovske zveze Slovenije in UO Lovske zveze Ljubljana, član uredniškega odbora Lovca ter član in predsednik upravnega odbora Lovske zadruge.

Kot organizator lovstva na Štajerskem in lovski predavatelj ima izredne zasluge. Organiziral je prvi lovski tabor v Celju, ki je bil mogočna politično-organizacijska manifestacija vseh lovcev celjske zveze. Velike so njegove zasluge pri sestavljanju več lovskih zakonov, pravil in pravilnikov, zlasti pravilnikov o disciplinskem postopku. Kot avtorja pravno-organizacijskih člankov in odgovorov na pravna vprašanja ga večkrat srečamo tudi v Lovcu. Še vedno je član raznih lovskih komisij, predsednik višjega disciplinskega sodišča ZLD Ljubljana in član pravno-statutarne komisije Lovske zveze Slovenije.

Za svoje prizadevno delo v sodniški službi je prejel troje visokih odlikovanj, Lovska zveza Slovenije pa ga je odlikovala z vsemi lovskimi odlikovanji in prejel je tudi plaketo glasila Lovca II. stopnje.

Spoštovanemu lovskemu tovarišu Franju želimo še veliko zdravih let, uspehov in lovski – dober pogled.

Lovski tovariši – C. F.

Tone Hafner – šestdesetletnik

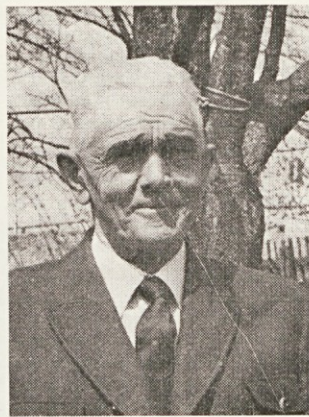
Rojen je bil 4. aprila 1916 v Stražišču pri Kranju. Do okupacije je delal doma na kmetiji, nato pa odšel v partizane. Leta 1942 se je znašel v begunjskih zaporih, nato pa v taborišču v Avstriji. L. 1943 se mu je posrečilo pobegniti v partizane. Postal je član Obl. kom. za Gorenjsko, nato pa načelnik Pokrajinske gospodarske komisije za Gorenjsko. Je nosilec spomenice. – Takoj po osvoboditvi je postal zvezni poslanec, zatem pa republiški in član okrajnega LO. Imel je vrsto funkcij vodilnega značaja, nazadnje je postal di-

Franjo Sok

Tone Hafner

Anton Janežič

rektor GG Kranj in kot tak delal do upokojitve.

Že v zgodnji mladosti so ga pritegnile skrivnosti gozda, vendar se mu je želja po lovskem udejstvovanju izpolnila šele po osvoboditvi. Bil je med ustanovitelji LD Polšnik (nad Litijo) in dve leti njen starešina. Ko ga je nova služba pripeljala v Kranj, je postal član LD Storžič, kmalu pa njen starešina. Leta 1955 je postal član LD Jošt in bil veliko let njen starešina. Dolga leta je bil tudi član UO LZ za Gorenjsko in njen predsednik, hkrati pa tudi član UO LZS. V tem času je v Lovcu izšlo več njegovih člankov. Sodeloval je med drugim tudi pri aranžiranju lovskih razstav, npr. pokrajinske v Murski Soboti, Lovske razstave Maribor 1972 in razstave LD Begunjsčica v Radovljici. Več let je urejal razstavo lovstva in cvetja v Cerkljah. – Velike zasluge ima pri urejanju slovenskega lovskega muzeja v Bistri, letos pa je sodeloval pri urejanju slovenskega dela mednarodne lovske razstave v Vidmu – Italija. – Za svoje mnogostransko in požrtvovalno delo v korist lovstva je prejel vsa lovska odlikovanja – letos pa tudi visoko priznanje – Zlatorogovo plaketo.

Poleg naštetih dejavnosti se ukvarja tudi z lovsko fotografijo, s filmom in slikarstvom.

Dragi Tone, da bi še vrsto let mladeniško veder in živohen preživel v svoji koči tam »pred vrati Drage«, v hišici, katere notranjost je

neke posebne vrste estetsko urejena lovska razstava v malem, – to ti želijo lovski prijatelji in člani

LD Begunjsčica

Anton Janežič, znani lovec in društveni delavec, je 12. 6. 1976 praznoval svojo 70-letnico. Rojen je bil v Kozariščah pri Ložu in je že kot 13-letni otrok moral od doma za pastirja. Veliko let je delal kot žagar v raznih krajih in pri različnih gospodarjih. Tudi v Franciji je bil dve leti. Že v začetku okupacije je sodeloval v OF, bil komandir vaške straže in v veliki roški ofenzivi zajet in interniran v Italiji. Po italijanski kapitulaciji so ga zajeli Nemci, zaprli v Trstu in ga odpeljali na prisilno delo v Nemčijo, kjer je bil do konca vojne. Po vojni je postal logar pri Gozdni upravi Podpreska in bil do upokojitve. Ob ustanovitvi LD Draga-Trava se je vključil v njeno delo. Vse od leta 1953 do 1970 je opravljal razne funkcije v LD, od člana nadzornega do člana upravnega odbora in starešine. Letos je bil ponovno izvoljen v UO kot blagajnik. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge. V vsej občini je znan kot »večni« blagajnik Gasilskega društva Podpreska. Dragi Tone, ob tvojem jubileju ti želimo še mnogo zdravih, zadovoljnih let in da bi bili gasilski in lovski blagajna vedno polni.

Dragarski lovci

Lovska organizacija

Razpis za dopisno lovsko šolo

Objavljamo razpis za sprejem kandidatov v dopisno šolo za lovske tehnike v študijskem letu 1976/77. Šolanje traja eno leto in je dopisnega značaja. Obvezni so dvodnevni seminarji v Ljubljani.

Skupno bo sprejetih 40 slušateljev. V primeru večjega števila prijav bomo v sodelovanju z zvezami lovskih družen zagotovili, da bodo slušatelji enakomerno zastopani z vseh območij.

Pogoji za vpis:

1. Članstvo ali delovno razmerje v lovski organizaciji.
2. Opravljen lovski ali lovskočuvarjski izpit.
3. Dovršena šola druge stopnje ali priznana srednješolska izobrazba.

Prijave z dokazili (fotokopije ali overjeni prepisi zahtevanih dokumentov) naj nam interesenti pošljejo najkasneje do 15. septembra 1976. Prvi seminar bo predvidoma v oktobru. Šolnino 300 dinarjev bodo slušatelji poravnali na prvem seminarju.

Interesenti, ki nimajo srednješolske izobrazbe, in jih lovske družine, zveze lovskih družen ali lovske organizacije združenega dela predlagajo za sprejem, bodo oprav-

ljali sprejemni izpit iz biologije in slovenskega jezika po učnem programu za srednje šole. Program sprejemnega izpita bomo pravočasno posredovali vsem kandidatom brez predpisane izobrazbe. Sprejemni izpiti bodo v oktobru.

Lovska zveza Slovenije
Dopisna šola za lovske
tehnike
Župančičeva 9 – p. p. 505
61001 Ljubljana

Srečanje 5 lovskih družen

LD Logatec je za svojo 30. letnico priredila 20. 6. 1976 že tradicionalno srečanje in tekmovanje lovskih družen: Hotedršica, Vrhnika, Rovte in Žiri.

Tekmovali so v streljanju na umetne golobe, z malokalibrsko puško in v balinanju.

Prehodni pokal je zopet osvojila LD Logatec, tokrat v trajno last.

Medsebojna srečanja omenjenih LD v zadnjih 5 letih so prispevala k zblizanju članov ter jih povezala v enotno bazensko oziroma lovskogojitveno območno skupnost.

Za to priložnost je LD Logatec pripravila tudi vzorno razstavo lovskih trofej, orožja, starih lovskih pripomočkov in literature ter prikazala upravljanje svojega lovišča v 30 letih svojega obstoja. Na otvoritvi razstave sta bila navzoča tudi predstavnika Zveze lovskih družen Ljubljana Ljuba Zadnik in Andrej Babnik.

Za prisrčno in uspelo prireditve gre zahvala vsem članom omenjenih lovskih družen, a tudi drugim občanom, še posebej mladini!

Otmir Oblak

Z razstave LD Logatec, junij 1976

Foto O. Oblak

»Majski pokal 1976«

Tradicionalno strelsko tekmovanje »Majski pokal 76«, v počastitev 31. obletnice osvoboditve mesta Ljubljane, je bilo 27. junija 1976, na strelišču Lovske zveze Slovenije v Tomačevem pri Ljubljani. Prireditve je bila pod pokroviteljstvom Lovske zveze Slovenije, izvedba pa v rokah Strelske družine Olimpija.

Tekmovanja se je udeležilo 34 strelcev v A kategoriji (po 50 golobov) in 11 v B kategoriji (po 25 golobov). Zaradi dveh velikih strelskih tekmovanj tega dne – »Grand Prix Austria« in »Sto golobov Novi Sad« – je bila udeležba strelcev manjša kakor lani. Toda rezultati so bili kljub temu prav dobri. Posebej je treba opozoriti na B kategorijo, kjer so nastopili v glavnem začetniki.

Veliki pokal za najboljšo ekipo je dala Lovska zveza Slovenije, poleg tega pa še pet nagrad za najboljše uvrščene posameznike. Tudi nekatere delovne organizacije so se izkazale: Lovska zadruga Lovca, Posrednik, Slovenijales.

Pokale in nagrade najboljšim je izročil tovariš Janez Sakšida, predstavnik Lovske zveze Slovenije.

Uspehi štiričlanskih ekip:

1. Koper, 179 golobov od 200
- 2.–3. Pegoraro, tovarna municije, Dolo – Venezia, Italija, 178
- 2.–3. Novi Zagreb, 178
4. Olimpija, 175
5. ZLD Celje, 162
6. Buje, 161
7. LD Šmarna gora, 159

Uspehi posameznikov:

A kategorija (50 golobov)

1. Stoffi Giancarlo, Pegoraro, 49
2. Vučković Stevica, Koka – Varaždin, 48
3. Sekoranja Janez, Olimpija, 47 (25)
4. Vinkoleto Franko, Koper, 47 (24)
5. Pegoraro Cesare, Pegoraro, 47 (23)
6. Bojč Jurij, Olimpija, 47 (21)
7. Medarić Nikola, Novi Zagreb, 47 (18)

B kategorija (25 golobov)

1. Skubic, Olimpija, 20
2. Pečnik, 19 (14–15)

3. Kavčič, Olimpija, 19 (12–15)

4. Slatner, 18 (15–20)

5. Kramer, 18 (14–20)

Zahvaljujemo se vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uspešni izvedbi tega tekmovanja, zlasti pa Lovski zvezi Slovenije, Lovski zadrugi Lovca, Posredniku in Slovenijalesu.

Strelska družina Olimpija

Kako gospodari LD Čaven

LD Čaven je na svojem občnem zboru v Črničah, 16. maja 1976, pregledala svoje delo in sprejela nove naloge. Iz letnega poročila, ki ga je podal starešina LD Dušan Rudež, povzemamo:

V lovskem letu 1975/76 je upravni odbor imel 10 sej, sprejetih in oddanih je bilo 119 dopisov. Obravnaval je najrazličnejša vprašanja. Po metodologiji LZS je bilo korigirano bonitiranje lovišča. Pogled deset let nazaj potrjuje, da je LD gospodarila ustrezno bonitiranju.

Poleg LD Gorica ima LD Čaven edina poklicnega čuvaja na območju ZLD Gorica. Čuvajska služba je v precejšnji meri opravičila svoj obstoj. Divjega lova in krivolova je malo, v veliki meri tudi zato, ker ljudje na celotnem območju vedo, da ima LD poklicnega čuvaja. LD šteje 64 članov, ki imajo skupaj 34 lovskih psov z rodovnikom. Najštevilnejši so epagneul bretoni (14). V preteklem lovskem letu je bilo nabavljenih 7 psov.

Lovske razstave v Vidmu se je udeležilo $\frac{2}{3}$ članstva. Večinoma so menili, da so videli premalo.

V lovskogojitvenem območju, ki ga sestavlja več lovišč, je kolonija ca. 100 muflonov. Lanski planirani odstrel ni bil v celoti izvršen, zaradi slabe organizacije lova.

Lani so uplenili tri gamse. Število gamsov v lovišču se je zmanjšalo. Temu so morda vzrok mufloni. Opaža se selitev gamsov proti zahodu. Na Skalnici (Sveti gori) se pojavljajo lepi tropi.

Lanski odstrel srnjadi je bil 78, kar pomeni, da je bil plan presežen za 10 %.

Število srnjadi v lovišču je razmeroma zelo veliko. Telesna teža uplenjene srnjadi je ustrezna, trofeje so pa vedno slabše.

Stalež zajcev se je v dveh mesecih preteklega leta zmanjšal vsaj za četrtino. Lani se je med zajci pojavila bruceloza, ki je zajčji rod zlasti v nekaterih delih lovišča precej razredčila. Zato smo prvotno planirani odstrel na vsakega člana po 4 zajce znižali na 3.

Lanski naravni razplod fazanov je bil zaradi junijskega deževja in mraza zelo slab. Obnesel pa se je izpust 300 desettedenskih fazančkov iz fazanerie v Cerkljah. To dokazuje 242 uplenjenih fazanov, medtem ko jih je bilo leto prej le 169. Letos v marcu so že nabavili in izpustili 80 odraslih fazanov in fazank. Izpuščeni fazani so se razmeroma hitro prilagodili, a so premalo plašni. Vprašanje je tudi, če so umetno vzrejene fazanke sposobne vzgojiti v naravi mladi rod. Število poljskih jerebic se je zelo zmanjšalo, le kakih 10 parov jih je še. Na obronkih Čavna pa se drži še kakih 10 do 15 parov kotorn, ki so popolnoma zaščitene.

V razpravi so člani LD Čaven sprejeli naslednje sklepe:

Sodelovanje z lovskim čuvajem mora biti boljše. Lovski čuvaj naj nakazuje tudi pomanjkljivosti posameznih lovcev in naj energično in učinkovito posega v dogajanja v lovišču.

Letos izvajati lovski turizem v enakem obsegu kakor lani. Vzgoji članstva posvetiti več pozornosti in izvoliti komisijo za vzgojo in izobraževanje. LZS in ZLD Gorica naj izdelata ustrezen program izobraževanja.

LD mora z družbenopolitičnimi organizacijami ter krajevnimi skupnostmi vzpostaviti tesnejše sodelovanje in take odnose, ki bodo zagotavljali koristi družbene skupnosti, v katerih bodo zajete tudi lovske. Važna tema v teh odnosih je varstvo narave, človekovega okolja, a tudi divjadi. LD oziroma njeni člani naj dobijo konkretne naloge v splošni ljudski obrambi.

Obvezno delo ostane še na-
prej prispevek za gospodar-

Člani LD Stol v sprevedu na svečanost v Mostah

Foto B. Blenkuš

jenje v lovišču. Skupnih delovnih akcij so se dolžni udeleževati vsi člani. Člani, ki svoje delovne obveznosti ne opravijo, morajo svoj delež poravnati v denarju. Iz teh sredstev se plačuje zahtevnejše delo članom LD ali drugim delavcem. V lovišču je za vse dovolj dela, zato ni vprašanje, kako doseči delovno normo.

Dosedanje vlaganje rac mladostnikov je uspelo. S sosedno LD Tabor-Dornberg se sklene dogovor o skupnem vlaganju rac v Vipavo.

Kot pomoč prizadetim v potresu na Tolminskem LD prispeva iz svoje blagajne 2000 din.

Ocenjevalni komisiji lovskih trofej je obvezno treba predložiti tudi spodnje leve čeljusti uplenjene srnjadi, tudi srn. V začetku lovskega leta planirani odstrel zajcev se korigira pred lovno sezono. Takratni stalež divjadi je odločilen, koliko te divjadi se planira za odstrel. Z zmanjšanjem odstrela zajcev lovci lahko največ prispevamo k povečanju njihove številčnosti.

V letošnji sezoni LD Čaven nabavi in izpusti v lovišče 300 do 400 desettedenskih fazanov, ki jih je treba obročkati in sploh voditi evidenco o njih tudi čez meje lovišča.

LD planira tudi odstrel fazank (20 % od celotnega plana).

V letošnji sezoni nabaviti in izpustiti v lovišče tudi nekaj parov poljskih jerebic. Zaščititi gnezda ob košnji nameniti večjo pozornost! Kmetovalcu, ki poskrbi, da se v naravi izleže fazanje ali jerebičje gnezdo, plača LD za vsako gnezdo 150 din nagrade.

-elf-

Počastili so talce v Mostah

Na žirovniškem območju uspešno deluje Lovska družina Stol. Njeno lovišče, ki obsega 4292 ha, se razprostira od jugoslovansko-avstrijske meje na vrhu Stola do Save Dolinke, na zahodu pa od Ajdne in skoraj do Begunj na vzhodu.

LD šteje 46 članov, ki niso prizadevni samo v lovstvu, pač pa so vsi več ali manj aktivni družbenopolitični delavci. Vedno so tudi navzoči na raznih proslavah, slovesnostih, svečanostih ter manifestacijah. Kakor vsako leto so se tudi letos 26. junija udeležili velike spominske svečanosti pred spominskim obeležjem, kjer so Nemci leta 1942 ustrelili 29 talcev.

To je bila osrednja prireditve krajevnega praznika, ki ga občani Krajevnne skupnosti Žirovnica že vrsto let praznujejo v spomin na strašni dan pred 34 leti. Gorenjski partizanski odred je namreč takrat izvedel uspešno diverzantsko akcijo na železniški most in Nemci so v maščevalnem besu ubili 29 talcev, medtem ko je enemu uspelo pobegniti tik pred streljanjem.

Člani Lovske družine Stol so na prireditveni prostor prikorakali v sprevedu, ki je šel od Žirovnice do mosta v Mostah.

B. B.

»Starešina« ali »predsednik«?

Letos spomladi smo sprejemali nova družinska pravila. Pri tem je gotovo večina lovskih družin upoštevala osnutek pravil LD Zeleni vrh, ki je bil objavljen v Lovcu, št. 6/75. Družine so sestavljale določila v pravilih tako, da so prilagajale besedilo svojim potrebam, upoštevajoč sodobna lovška načela in že tudi predpise bodočega lovskega zakona. Pri tem vemo, da bodo ta nova, že sprejeta in potrjena družin-

V LD Dravograd se že razgovarjajo o zimskem krmljenju jelenjadi
Foto M. Juvan

ska pravila zahtevala v bližnji bodočnosti še dodatne dopolnitve in popravke, posebno, ko bo izšel zakon o varstvu in gojitvi divjadi, lovu in upravljanju lovišč.

Takrat bomo gotovo morali posamezne člene še spremeniti. Ob tej priložnosti pa naj bi lovske družine, ki imajo še vedno na čelu »predsednika«, zamenjale ta naziv s »starešino«. Ta naziv naj bi tudi uporabljali v vsakdanjem govoru. Menim, da se moramo enotno odločiti, da imajo lovske družine starešino, ne pa predsednika, saj je predsednikov razno raznih društvenih, organizacijskih forumov ogromno.

V nekaterih lov. družinah uporabljajo celo dvojni naziv, kar ni umestno. Razgovarjal sem se z mnogimi člani-lovci in večina je bila za naziv »starešina«, le posamezniki so mi rekli, da je pri njih udomačen izraz »predsednik«.

Naše lovske organizacije smo poimenovali »lovske družine«. S tem smo hoteli potrditi našo veliko željo, da bi med lovci vladalo pravo družinsko življenje in razumevanje. Naše najstarejše slovenske družine-zadruge so vodili najboljši člani zadruge – staroste. Še danes je v rabi naziv »stari«: v družinskih krogih, a tudi v delovnih organizacijah, celo v javnem življenju. Za ta naziv ne odlašajo leta, pač pa priznana

avtoriteta določene skupnosti. Posamezniki, ki so dobili ta vzdevek, niso užaljeni, temveč jim to ime celo laska. Vsekakor sta pojma »družina« in »starešina« smiselno tako tesno povezana, da ne morem soglašati z zvezo »družina« – »predsednik«.

V več naših društvih (plainsko, gasilsko, prosvetno itd.) je že od nekdaj udomačen izraz predsednik in naj pri njih tudi ostane. Ne morem pa istovetiti društva z lovsko družino. Res je, da je lovska družina po zakonu o društvih tretirana kot društvo, vendar ima svoje specifičnosti (gospodarjenje z loviščem itd.), ki so analogne gospodarski organizaciji. Lovska družina je torej v bistvu nekaj vmesnega, nekaj posebnega, zato naj bo tudi naziv člana, ki je njej na čelu, svojstven, to je »starešina«.

Maks Sekirnik,
LD Oplotnica

Pobratenje LD Koper in LD Nanos

Člane lovskih družin Koper in Nanos (Vipava) vežejo dolgoletne prijateljske vezi. Gre za družini z različnima tipoma lovišč in so obojni člani že doslej izpopolnjevali svoje znanje v obeh loviščih. Koprsko lovišče je izrazito nižinsko z malo divjadjo,

predvsem s fazani in zajci, medtem ko je nanoško lovišče hribsko in gorsko, pretežno z veliko divjadjo, kot so jelenjad, srnjad, a tudi divjih prašičev in gamsov ne manjka.

Prijateljski odnosi med obema LD so tako napredovali, da je padla pobuda o še močnejši povezanosti, o pobratenju. Sklep o tem sta obe LD sprejeli letos na izrednih občnih zbiorih, ko sta sprejemali nova družinska pravila, pobratenje pa je bilo podpisano 9. maja 1976. Na listini o pobratenju je utemeljitev, zakaj ta povezanost med obema LD.

Na omenjenih občnih zbiorih sta obe LD še podkrepili pobratenje s sprejemom po enega najzaslužnejšega člana iz pobratene LD za častnega člana. Tako so Koprčani za svojega častnega člana izvolili dolgoletnega lovca, znanega gojitelja divjadi in soustanovitelja LD Nanos Franca Puca, medtem ko so Vipavci podelili častno članstvo starešini koprskih lovcev Mirku Mršniku.

D. K.

V spomin

Jakob Seršen iz Banovec je v začetku julija 1976 tragično preminil v 59. letu starosti. Bil je napreden kmetovalec in je ob udeleževanju v kmetijstvu našel še čas za delo v gasilskem, čebelarjem in prosvetnem društvu. Na odskih deskah je bil odličen igravec, režiser in navdušen pevec. Opravljal je tudi razne družbenopolitične funkcije in kot delegat zastopal pomursko kmetijstvo v skupščini Socialistične republike Slovenije.

Član naše LD je bil 22 let. Več let je deloval v upravnem odboru in nazadnje kot član disciplinskega razsodišča LD.

Ponosni smo na svojega draga in spoštovanega tova-

riša, od katerega smo se poslovili s strelci iz lovskih pušk na veržejem pokopališču. Naj mu bo trajen in lep spomin!

LD Križevci pri Ljutomeru

Stanko Pleskovič je 16. 5. 1976 odšel na svoje poslednje stojišče v večna lovišča. Rodil se je 4. 2. 1902 v prijaznem mestecu Laškem ob Savinji. Boginja Diana mu je že ob rojstvu položila v zibelko ljubezen do lova in narave sploh. Imel je odličnega mentorja v svojem očetu Emilu, ki je bil lovski zakupnik. Že kot 16 leten fantič je pod vodstvom svojega očeta postal lovec. Takoj v začetku okupacije so ga Nemci zaprli in ga vlačili po celjskih in mariborskih zaporih ter mu zaplenili vse lovsko orožje, ki ga ni nikdar dobil nazaj. Po osvoboditvi je takoj nadaljeval z lovstvom, najprej v Laškem, po letu 1947 pa v Mokronogu, kjer je bil ves čas aktiven član LD Mokronog, njen dolgoletni starešina in zadnja leta častni član. Ni bil samo lovec, bil je tudi vnet kinolog in ribič. Dolgo vrsto let je bil član komisije za lovske izpite pri OLZ Novo mesto. Odlikovan je bil z medaljo zaslug za narod, že leta 1953 pa je med prvimi v Sloveniji prejel znak za lovske zasluge. Kinološka zveza Slovenije ga je odlikovala z zlatim znakom za zasluge, Jugoslovanska kinološka zveza pa prav tako z zlatim znakom za zasluge ob 50-letnici Kinološke zveze Slovenije, ki mu ga je osebno podelil predsednik JKS generalpolkovnik Otmar Kreačič. Ob odprtem grobu se mu je zahvalil za njegov trud v lovstvu in kinologiji njegov dolgoletni prijatelj, predsednik Lovske zveze Novo mesto Franjo Bulc. Ko mu je zadnjikrat zatrobil lovski rog, ko so odjeknili strelci na zadnjem pogonu, se je mnogim orosilo oko. Od nas je odšel skromen, družaben in plemenit tovariš in v naših srcih bo nanj ostal svetel spomin.

Mokronoški lovci

Antona Bodlaja – Kavarjevega očeta – je bolezen strla sredi cvetočega maja 1976, ko je bil star 77 let. Kot vzoren lovec in dolgoletni lovski čuvaj pred vojno pri lovozakupnikih je bil znan širokega kroga lovcev in med vojno partizanom, saj je v svojem domu nudil zatočišče mnogim lačnim, prezeblim in ranjenim borcem za svobodo. Tudi sam je bil nekaj časa borec Kokrškega odreda. Leta 1946 je sodeloval pri ustanovitvi LD Stahovica ter bil potem vseskozi njen zvesti član. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge. Lovec je bil polnih 62 let.

Pokopali smo ga z lovskimi častmi ob spremstvu številnih lovcev in več praporov kamniškega lovskogojitvenega bazena. Vzornega tovariša in dobrega učitelja mlajše lovske generacije bomo ohranili v lepem spominu. Naj se njegovo izmučeno telo odpočije v naročju Kamniških planin!

Lovci LD Stahovica – K. A.

Milan Vončina, soustanovitelj LD Slov. Konjice, je aprila 1976 za vedno odšel iz zelene bratovščine, star 84 let. Puško je nosil prek 60 let. Bil je vrsto let tajnik in blagajnik LD, deloval pa je tudi v odborih drugih društev in organizacij. Vzgajal je mlade lovce in jih pripravljaj na lovski izpit. Znan in priljubljen je bil širokemu lovskemu krogu, saj je bil odločen pobornik za pravičen lov in zaščito divjadi. Izvoljen je bil tudi za člana upravnega odbora LZ Celje. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom in redom za lovske zasluge II. stopnje.

V času NOB je bil aktiven sodelavec v OF, zato ga je okupator preganjal. Dalj časa je bil zaprt v mari-borskih zaporih.

Z njim smo izgubili dobrega tovariša in prizadetnega lovca-gojitelja.

Izredno številno spremstvo na njegovi zadnji poti je pričalo, kako zelo je bil cenjen. V zadnji pozdrav mu

je zadonel lovski rog, strelji zadnjega pogona so žalostno odmevali po obronkih Konjiške gore in praporci lovskih družin ter ZB NOV so se sklonili nad njegov zadnji dom. V spominu in srcih lovskih tovarišev bo naš Milan živel še dolgo.

Konjiški lovci

Anton Vičar, ustanovni in častni član LD Juršinci, je v 84. letu starosti za vedno zapustil lovske vrste. Od njega smo se poslovili na juršinskem pokopališču 5. junija 1976 z lovskimi častmi.

Zibelka mu je stekla v Sakušaku. Že v stari Jugoslaviji je postal lovec in imel tudi svoje lovišče. Po vojni pa je bil med tistimi vzornimi lovskimi tovariši, ki so ustanovili socialistično lovsko orga-

nizacijo v Juršincih. V času njenega obstoja je bil večkrat izvoljen za funkcionarja naše LD. Bil je lovec s srcem in dušo več kot pol stoletja. Njegove odlike so bile skromnost, tovarištvo, lovska pravičnost, ljubezen do narave in še posebej do divjadi. Njegov prijazni dom v Sakušaku je bil že pred vojno in po vojni zbirališče lovcev, kjer nas je Anton s svojim vedrim pripovedovanjem o svojih lovskih doživljajih tolikokrat spravil v najboljšo voljo. Za njegovo dolgoletno uspešno delo v lovstvu mu je LD podelila častno članstvo.

Dragi Anton, Tvoja puška je sicer ostala osamela na zidu, toda v naših spominih boš še dolgo hodil z nami na lov po lepem juršinskem lovišču.

Lovci LD Juršinci – Š. G.

Stanko Pleskovič

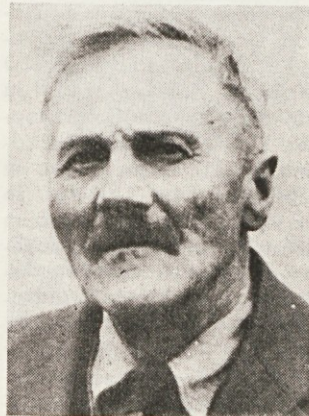
Anton Bodlaj

Milan Vončina

Anton Vičar

Lovska kinologija

»Ali je po 30 letih sploh mogoče kaj takega?«

V zvezi s člankom Ivana Udoviča, ki je bil objavljen v majskem Lovcu, pod naslovom »Ali je po 30 letih sploh mogoče kaj takega?« in z odgovorom kinološke komisije ZLD Koper v julijemskem Lovcu mi je tovariš **Polde Mažek, predsednik Kinološke zveze Slovenije**, odgovoril na nekaj vprašanj:

»Ali lovci v Sloveniji res še uporabljajo za lov nepasemske pse?«

»Člani kinoloških organizacij in društev ter lovci iz raznih krajev večkrat opozarjajo Kinološko zvezo Slovenije (KZS) in tudi dokumentirano navajajo, da se za lov še vedno uporabljajo tudi nepasemski psi, torej psi brez rodovnika. O tem sem se tudi sam prepričal. Moram pa reči, da je takih primerov vedno manj. Kako je konkretno na območju koprške lovske zveze oziroma njenih lovskih družin, sem razbral iz članka tovariša Udoviča, ki ima kot kinološki sodnik pravico in dolžnost opozoriti na negativnosti, tudi javno. Predvsem so tu problemi glede kvalitete, zreje, šolanja in vodenja psov. Sodnik pa mora za svoje ugotovitve odgovarjati materialno in moralno, zato naj bi jih vsak tudi dokumentiral.

Zahteva našega zakona o lovstvu je, da izvajamo lov samo s čistopasemskimi psi. Novi lovski zakon pa naj bi na osnovi predloga KZS to določilo še razširil, da je namreč možno loviti samo s čistopasemskimi in šolanimi (lovsko uporabnimi) psi. Dogovorili smo se in predlagali, da so lovski psi sestavni del gospodarjenja v lovišču in lovskogospodarskega načrta, da lovske družine uporabljajo za lov z ozirom na potrebe pse ustreznih pasem, kvalitet in znanja. Večji problem vi-

Polde Maček,
predsednik Kinološke
zveze Slovenije

dim še v tem, da imamo tudi lepe čistopasemske pse, ki pa so brez potrebnega lovskega znanja in celo brez preizkušnje. Tudi taki psi nimajo kaj iskati v lovišču, saj več škodijo kakor koristijo.»

»Kakšno je stališče Kinološke zveze Slovenije do rejcev, ki se obrtoma ukvarjajo z zrejo in šolanjem psov?«

»Problem zreje psov je vprašanje, kateremu moramo posvečati veliko pozornosti in strokovnosti. Vsi si želimo kvalitetne, čim lepše in čim uporabnejše pse. Le s pravilno zrejo, vzgojo, učenjem in sploh s kakovostnim strokovnim delom lahko to dosežemo. Menim, da nimamo

rejcev, ki bi se s tem ukvarjali obrtoma, imamo pa ljubitelje-rejce in vzgojitelje, ki jih podpiramo. Zahtevamo le, da vzgajajo lepe in kvalitetne pse in da pri tem upoštevajo vsa strokovna dognanja. Vedno se tudi ne posreči. Zaslužkarstva pri taki zreji ni, zato takim rejcem in vzgojiteljem priznanje! Strokovni svet KZS oziroma KZS v celoti tako obliko zreje in vzgoje podpira in jo bosta podpirala tudi v bodoče, pri tem pa gledala seveda na uspehe.«

»Kdo je lahko kinološki sodnik in ali je ta funkcija nedružljiva z zrejanjem in šolanjem psov?«

»O tem, kdo je lahko kinološki sodnik, obstajajo zelo jasni predpisi in pravilnik Jugoslovanske kinološke zveze (JKS) in tudi dodatni pravilnik, ki ga je sprejela KZ Slovenije. Za kinološkega sodnika se lahko prijavi vsak član kinološke organizacije, ki je vodnik, še bolj pa da je tudi rejec psov. Sodnik postane, če opravi predpisani izpit. Kinološki sodnik pa po 73. členu pravilnika o strokovnem delu JKS ne sme ocenjevati niti sodelovati pri ocenjevanju svojih lastnih psov, niti tistih, ki so bili kdaj njegovi.«

»Kinološka komisija ZLD Koper zahteva, da zadevo obravnava strokovni odbor pri KZ Slovenije in da Udovič pride pred disciplinsko razsodišče. Kakšno je vaše mnenje?«

»KZ Slovenije oziroma njeni organi lahko obravnavajo le konkretne zadeve, kršitve statutarnih določil in pravilnikov JKS in KZ Slovenije, na osnovi dokumentiranih podatkov. Niti članek tovariša Udoviča, še manj pa odgovor kinološke komisije ZLD Koper ne dajeta možnosti in dokazov za uvedbo postopka. Sicer pa je kinološka komisija ZLD Koper sodbo in obsodbo proti Udoviču že izrekla, češ da si je s svojim člankom zaprl pot pri sodelovanju na kinoloških prireditvah na področju ZLD Koper. O tem, kateri sodnik sodi in kje sodi, odloča zbor sodnikov posamezne pasemske organizacije pri Kinolo-

ški zvezi Slovenije. Sicer je pa nekaj primerov, da so naši kinološki sodniki pod različnimi pritiski zaželeni, manj zaželeni ali nezaželeni zaradi svojih osebnih mnenj, poročil in zapažanj, ki jih po svoji dolžnosti morajo dati zboru sodnikov in strokovnemu svetu KZS. Moram nasprotovati takemu načinu izrekanja kazni, ne le v zaščito kinološkega sodnika Udoviča, temveč celotnega zbora slovenskih kinoloških sodnikov.«

Vprašanja zastavil:
France Cvenkel, odgovorni
urednik

Svetovna razstava psov vseh pasem v Innsbrucku

V Innsbrucku, mestu zimskih olimpijskih iger, je bila letos od 17. do 20. junija svetovna razstava psov vseh pasem. Razstave, katere prireditelj je bila Kinološka zveza Avstrije (izvedba je bila poverjena organizaciji Tiroler Rasse- und Gebrauchshunde Sportverein), smo se – sicer v majhnem številu – udeležili tudi slovenski kinologi. Velja omeniti, da je bila razstava hkrati s kongresom Mednarodne kinološke zveze (FCI – Federation Cynologique Internationale), tudi v Innsbrucku.

Kinološka zveza Slovenije je bila že nekajkrat prireditelj mednarodne razstave psov v Ljubljani in ugotovitve po razstavah so bile za prireditelja navadno ugodne, pohvalne. Kaj naj rečemo za razstavo v Innsbrucku? Vso pohvalo g. Karlu Mungana-stu, vodji prireditvenega odbora! Za primerjavo pa samo podatek: na zadnji mednarodni razstavi v Ljubljani je bilo ocenjenih približno 1000 psov, v Innsbrucku pa 4475.

Razstavni prostor je bil v dveh halah, po velikosti kakor je hala Tivoli v Ljubljani, in na prostem. V prvi hali so bili nameščeni boksi za pse ter kioski, kjer je bilo moč kupiti vse za psa (različna hrana, sprayi, Dogosan tablete, pasje ute itd.). Vsekakor pa so bile za obiskovalce izredno zanimive in poučne instrukcije o psih po-

sameznih pasem na televizijskem zaslonu.

Prostor za ocenjevanje psov je bil v drugi hali oz. na prostem (vreme je bilo ves čas razstave ugodno). Tu se je v štirih dneh zvrstilo 4475 psov 227-tih pasem iz 15 držav. Sodnikov (mednarodna udeležba) je bilo 116. Posebej naj omenim našega Tibora Lovrenčiča, sodnika za ocenjevanje pudlov vseh vrst. Poleg tega našega znanejšega sodnika je prvič na tako veliki kinološki prireditvi visela jugoslovanska zastava, v znak da v Innsbrucku razstavljajo tudi naši rejci psov. Jugoslovanski rejci so bili na razstavi zastopani s psi naših avtohtonih pasem:

- šarplaninski ovčarji,
- hrvaški ovčarji,
- kraški ovčarji,
- istrski kratkodlaki goniči,
- istrski resasti goniči,
- posavski goniči.

Najvišje priznanje (Svetovni prvak – CACIB) med kraškimi ovčarji je prejel pes TIGER (lastnik Živalski vrt – Ljubljana). Svetovno prvaštvo – CACIB sta prejela tudi še dva naša psa: resasti istrski gonič NEK ORLEŠKI, lastnik ing. Peter Žunko iz Ljubljane, (zrediteljica psa Ančka Udovič z Unca) ter kdl. istrski gonič DAKS DESNA PUŠTALSKI, lastnik Tomaž Prevodnik iz Škofje Loke. Sodniku za istrske goniče g. Wernerju Steinhausenu vse priznanje!

Morda še to: sodnik dr. Andreas Szkiba je pri ocenjevanju španjelov vsakega psa postavil na mizo, ga temeljito pregledal in dalj časa opazoval. Potem ga je postavil na tla, da je videl njegovo gibanje, in šele nato ga je ocenil. Pregled psa na mizi je bilo zame nekaj novega.

Marija Vodičar

Prijavljene paritve

Kdl. jazbečarji (JRJKi):

Ali Robogofalvi, pd – Cari, pd. Leglo 27. 7. Rejec Ivan Matjašec, Moše Pijadeja 9, Lendava.

Ali Robogofalvi, pd – Finci Tabankert, odl. Leglo 3. 8. Rejec Branko Grošelj, Mlekarniška 6, Maribor.

Medalja za odlikovane pse na svetovni razstavi v Innsbrucku

Eko Olinski, pd – Cera Gomiška, d. Leglo 20. 6. Rejec Silvester Horvat, Košaški dol 39, Maribor.

Angleški setri (JRPis):

Bill vom Wolfgangsee, odl – Boni, pd. Leglo 8. 7. Rejec Stane Kavčič, Večna pot 37, Ljubljana.

Balkanski goniči (JRGb):

Culo, odl – Hela Meninska, odl. Leglo 11. 6. Rejec Janez Tešar, Škerjančeva 1, Radomlje – Domžale.

Istrski kdl. goniči (JRGki):

Bor, odl – Tara Blegoška, pd. Leglo 10. 8. Rejec Alojz Koritnik, Orehovica 11, Podnanos.

Etos Mehovski, odl – Baka, pd. Leglo 11. 7. Rejec Slavko Kocjančič, Na Mlaki 3, Radovljica.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Javar, pd – Bistra (Beka), d. Leglo 30. 8. Rejec Franc Priatelj, Vel. Poljane 20, Ortnek.

Agi, odl – Cana, odl. Leglo 21. 7. Rejec Jože Krže, Retje 101, Loški potok.

Tambor, odl – Asta Budnova, odl. Leglo 29. 8. Rejec Martin Budna, Dovško 12, Senovo.

Fatan Mutški, pd – Hima, odl. Leglo 9. 9. Rejec Feliks Lubas, Vuzenica 247.

Ago Škocjanski, odl – Dina, d. Leglo 16. 6. Rejec Jakob Pangerc, Laže 9, Senožeče. Bil, odl – Jaga, odl. Leglo 25. 8. Rejec Marjan Salobir, Kersnikova 30, Velenje.

Blisk, odl – Čika Orehovska, odl. Leglo 8. 8. Rejec Ivan Križnik, Janežičeva 5, Celje.

Hannovrski barvarji (JRHB):

Heimo v. Fischhorn, odl – Tisa, pd. Leglo 26. 9. Rejec Maks Konečnik, Reška 25, Kočevje.

Koker španjeli (JRKS):

Črt Klanški, pd – Bistra, d. Leglo 21. 6. Rejec Anica Počivavšek, Ul. 1. junija 26/a, Trbovlje.

Dixi, d. – Cia, d. Leglo 5. 8. Rejec Rafaela Tavčar, Dorfarje 6, Zabnica.

Pitter v. d. Godquelle, odl – Vila Klanška, pd. Leglo 22. 8. Rejec Anton Knap, Podgorje 39, Slovenj Gradec.

Na ulici v Innsbrucku po doseženem uspehu na svetovni razstavi: (prvi pes z leve) Svetovni prvak resasti istrijanec Nek Orleški, lastnik ing. Peter Zunko, Ljubljana; (prvi pes z desne) Svetovni prvak kratkodlaki istrijanec Daks Dešna Puštalski, lastnik Tomaž Prevodnik, Škofja Loka
Foto P. Zunko

Republiška uporabnostna tekma goničev bo 30. oktobra 1976 v Poljanah nad Škofjo Loko. Vodniki, še imate čas, da pripravite svojega psa za to tekmo. Rok za prijave na vašo področno lovsko zvezo pa poteče 30. septembra. Podrobnejše obvestilo v avgustovem Lovcu, 2. stran ovitka.

Resasti jazbečarji (JRJri):

Dux v. Rosennrayer-Hof, odl – Cara, d. Leglo 20. 7. Rejec Silvo Osovnikar, Taborniška 15, Sevnica.

Kičo Rakovski, pd – Bara, pd. Leglo 7. 7. Rejec Vlado Ogrizek, Kostrivnica, Podplat.

Kinološka zveza Slovenije

Društvo Brak-jazbečar in barvar priredi 9. oktobra 1976 III. propagandno tekmo po krvnem sledu brak-jazbečarjev in barvarjev, v lovišču LD Velike Poljane, zbor ob 7. uri v Ortneku pri gostilni »Petrič«.

Prijave za tekmo pošljite nepreklicno do 30. sept. na naslov: LD Velike Poljane, 61 316 Ortnek.

Tekmovalci in gledalci vabljeni!

Društvo ljubiteljev ostrodlaških ptičarjev vabi na II. republiško preizkušnjo ptičarjev vseh vrst v vodnem delu, ki bo 18. septembra 1976 v lovišču LD Ljutomer. Prijave samo do 10. septembra.

Hkrati bo tam tudi **zrejni pregled ostrodlaških ptičarjev**, ki naj se ga udeleže s psi te pasme vsi njihovi lastniki oz. vodniki. Velja za celotno področje SR Slovenije. Podrobnejše obvestilo v avgustovem Lovcu, 2. stran ovitka.

Plan kinoloških prireditev ZLD Maribor

Imenovana ZLD dopolnjuje svoj plan kinoloških prireditev, objavljen v Lovcu, št. 12 – marec 1976:

9. oktobra 1976 telesno ocenjevanje in preizkušnja naravnih zasnov psov jamarjev na planem in v rovu. Zbor ob 8. uri pri Klančniku v Podklancu 5, pri Dravogradu.

Kinološka zveza Slovenije

Klub ljubiteljev psov jamarjev priredi 16. oktobra 1976 republiško uporabnostno tekmo jamarjev, pri lovski koči na Rinki pri Zalcu. Vabimo lastnike lovskih terierjev, foksterierjev in jazbecarjev vseh vrst, da prijavijo pse na tekmo najkasneje do 30. septembra na naslov: Andrej Tollazzi, Tržaška 34, 61370 Dol. Logatec.

V prijavi navedite ime psa, pasmo, št. JR in svoj točen naslov. Na tekmi se bo ocenjevalo delo v rovu, na planem, v vodi in na krvnem sledu. Pes, ki tekmo uspešno opravi, se vpiše v knjigo šolanih psov pri KZS in pridobi prednost pri razporejanju kot plemenjak.

Klub ljubiteljev jamarjev

Šaljive

Škrati pri dopisnikih Lovca

V tem primeru so nagajivi škrati ali pa kar napake stilistični, tipkopisni in drugi spodrsrljaji naših vrlih sodelavcev.

Ti škrati znajo biti prav nagajivi. Avtorje pa bom, se razume, ohranil v najstrožji tajnosti.

1

Lovec sodelavec je poslal opis svojega prvega lova na srnjaka. Zgodbo je zaključil: »...Srnjak je obležal v ognju. Nato sem vstal, si oprtal nahrbtnik in puško, vzel svojega terierčka v naročje in zlezel s preže. Nato sem mu dal poslednji grižljaj, vzel nož in ga iztrebil.«

Upamo, da ni iztrebil živega terierčka, ampak mrtvega srnjaka...

2

Dopisnik nam je poslal poročilo o lovski razstavi. Napisal je:

»Najlepše roge na razstavi pa je imel naš lovec Jožef Zalaznik.«

3

Lovec je v liričnem zanosu napisal:

»...Srebrna luna je sipala svojo svetlobo skozi veje dreves. V grmovju je pel slavček.«

Do tu je vse v redu. Toda naslednji odstavek je začel takole: »Razen slavčka v prejšnjem odstavku pa je bilo vse tiho.«

4

Lovec, prizadeven zbiralec »modernih« besed in izrazov, nam je poslal poročilo o »tradicionalnem vsakoletnem pogonu v lovišču LD Srnji dol.« Napisal je:

»Med prvimi se je pripeljal na zborna mesto naš dragi poslovodni organ TOZDa »Osla« in s sabo pripeljal še tri svoje neposredne proizvajalce. Individualni kmetij-

ski proizvajalci so prišli s kolesi. Le en sam, ki je usmerjen, je prišel z mopedom. Na zboru pred pogonom pa je lovovodja, potem ko je vse pozdravil, opomnil, da je dovoljeno streljati le osebkke fazanov in osebkke zajcev, dočim je populacija jerebic strogo zaščiten.«

5

Prav tako so zabavni tipkarski škrati. Naj navedem nekaj njihovih šal:

– »S sklonjeno glavo sem poscal ob njej,« je napisal lovec, ki je uplenil srno in je ob njej postal, kakor se spodobi.

– »Pošiljam vam fotografije z razstave trofej naših lovecev. Seksualno poročilo je priloženo.«

Sicer gredo rogovi in seks dobro skupaj, vendar je dopisnik hotel napisati, da je priloženo tekstualno (tekstno) poročilo.

– Prejeli smo zapis o jubibilantu. V njem je bilo napisano, da je splošno razglo- dan in izpražen lovec. V uredništvu smo pogrnili, da je bil samo razgledan in izprašan lovec.

Nekdo je poslal oglas, da prodaja puško »harmless«, kar v angleščini pomeni neškodljivo. No, mi smo to besedo popravili v hammerless oziroma jo poslovenili v brezpetelinko.

J. P.

Grozno

Tončka ošteva moža:

»Venomer po lovu v gostilni še »streljaš« in se primaješ domov, ko je ura štiri zjutraj.«

»Saj do šestih ne zdržim...«

–Špula-

Na lovskem izpitu

Resnična junija 1975 v Kranju.

Vprašanje člana komisije:

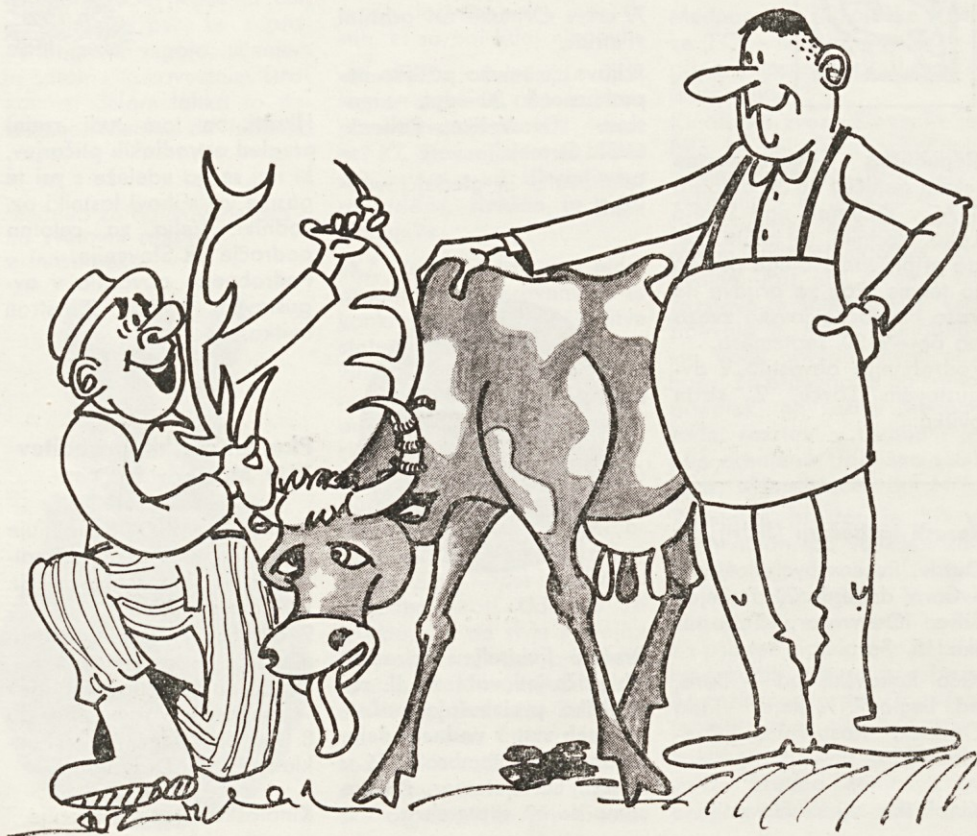
»Kakšna je razlika med ključačem samcem in ključačem samico?«

Odgovor lovskega pripravnika:

»Ja, petelin ima rožo...«

–elf-

»...Potem pa priletim jaz z vilami, pokasiram, pa še k mesarju mi je ni treba vlačiti...« Zapisal in narisal Stevo Olip

STEYR-MANNLICHER MANNLICHER- SCHÖNAUER M 72

Naš izdelek sta dve enakovredni puški:

1. STEYR-MANNLICHER, moderna repetirka z menjalnim, vrtljivim nabojnikom (magazinom) iz makrolona in s potisno varovalko, ki deluje neslišno.
2. MANNLICHER-SCHÖNAUER M 72, s kovinskim vrtljivim nabojnikom in z gibljivo, neposredno na udarno iglo delujočo varovalko.

Obe puški sta z mrzlokovano cevjo in zadevata z največjo natančnostjo.

Obe puški v vseh modelih in kalibrih ima stalno na zalogi

puškarna
HANS FANZOJ
Borovlje — Ferlach, Avstrija

Pri njem dobite tudi vse potrebne informacije za uvoz tega orožja.

Stalno ima tudi na zalogi:

- krogelne naboje vseh kalibrov tovarne Hirtenberg, program ABC in Nosler,
- nove modernizirane dvoglede SWAROVSKY, HABICHT, 7 × 42 in 10 × 40, z gumijasto oblogo in obojestransko nastavitvijo ostrine.

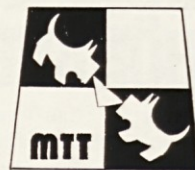
Posebne, eksportne cene!

STEYR-DAIMLER-PUCH AG
A-4400 Steyr, Austria

Prikazani kroj je iz naše tkanine artikel 21850 — »Lovec« in narejen v specializirani krojaški delavnici za lovske kroje Franja Kraljiča, Borštnikov trg 1, Ljubljana

Vsem lovskim družinam, lovcem in gozdarjem!

Mariborska tekstilna tovarna, DO Merinka, Maribor, izdeluje že vrsto let kvalitetno volneno tkanino iz 100% čiste avstralske runske volne (kamgarn), artikel 21850 — »Lovec«, ki je namenjena samo za lovske in gozdarske uniforme.

Izjave velikega števila kupcev skozi več let potrjujejo, da je bila in je ta tkanina pri lovcih in gozdarjih sprejeta z vsestranskim zadovoljstvom.

Lovce in gozdarje želimo še posebej seznaniti, da smo to blago dali v oceno Lovski zvezi Slovenije. Izvršni odbor LZS je na svoji seji, 17. 2. 1976, ugotovil, da kvaliteta in barva naše tkanine ustreza za svečane lovske kroje. S tem upamo, da je namen, za katerega izdelujemo to blago, usklajen z željami in potrebami lovcev in gozdarjev.

Cena tkanini, artikel 21850 — »Lovec«, je za lovske družine, ki so oproščene nekaterih davčnih obveznosti, izredno konkurenčna in je le 195 din za tekoči meter. Pri takojšnjem plačilu računa priznavamo še 5% popusta.

Vzorke blaga bomo razposlali na vpogled vsem lovskim družinam.

Vsa naročila sprejemamo prek lovskih družin, lovskih in gozdarskih OZD ter zagotavljamo takojšnjo dobavo.

Ponudbo dajemo v trdnem prepričanju, da se bodo lovci in gozdarji v lovskem kroju iz naše tkanine počutili udobno in da bodo povsem zadovoljni.

**Mariborska
tekstilna tovarna
DO Merinka**

Žitna 12

M A R I B O R